

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – *Навчально-науковий інститут економіки, управління і бізнесу*
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – *Обліку та аудиту*

Ступінь вищої освіти – *другий (магістр)*

Спеціальність – *071 «Облік і оподаткування»*

Освітня програма – *«Облік і аудит»*

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика обліку та аналізу доходів діяльності підприємства (на прикладі ЗАТ «Одесакондитер»)»

ШИФР КРМ.ОтаА.1.661-03.1.2.1

Здобувачки: _____ Кучеренко О. В.

Керівники: _____ проф. Купріна Н. М.

_____ доц. Антонюк О. П.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "5" грудня 2024 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри *обліку та аудиту* _____ Валерій НЕМЧЕНКО

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління
і бізнесу ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

« ____ » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Кучеренко Ольги Володимирівни

1. Тема роботи: ***«Організація і методика обліку та аналізу доходів діяльності підприємства (на прикладі ЗАТ «Одесакондитер»)»***

Затверджена наказом ОНТУ від 30 жовтня 2024 р. наказ № 661-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***5 грудня 2024 р.***

3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за два роки.***

4. Перелік питань, які потрібно розробити: ***Теоретичні основи обліку об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за два роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві, практичні аспекти фінансового обліку і аналізу об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції. Висновки та пропозиції.***

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ***таблиць – 41 , рисунків – 3 .***

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2024 р.**

Керівники роботи _____ проф. Купріна Н.М.
 _____ доц. Антонюк О.П.

Завдання прийняв до виконання _____ Кучеренко О.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи	15.08.24 - 15.09.24	
2. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства	16.09.24 - 21.10.24	
3. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти фінансового обліку та аналізу за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому	22.10.24- 28.11.24	
4. Оформлення кваліфікаційної роботи	29.12.24 - 4.12.24	

Здобувач вищої освіти _____ Кучеренко О.В.

Керівники роботи _____ проф. Купріна Н.М.
 _____ доц. Антонюк О.П.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка вищої освіти Кучеренко О.В. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація та методика обліку і аналізу доходів діяльності підприємства (на прикладі ЗАТ «Одесакондитер»)».

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та фінансового аналізу доходів діяльності підприємства відповідно до законодавчих та нормативних актів, сучасних наукових досліджень та публікацій практичної спрямованості, а також пошук шляхів їх вдосконалення в сучасних умовах функціонування підприємства харчової промисловості.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів: у першому розділі розглядаються методологічні основи обліку доходів підприємства, а саме дослідження підходів до визначення сутності і класифікації доходів діяльності підприємства відповідно до нормативних документів з бухгалтерського обліку, наукових і практичних праць, та особливості їх фінансового і податкового обліку і відображення у фінансовій звітності підприємства. У другому розділі представлений фінансово-економічний аналіз діяльності ЗАТ «Одесакондитер», проведено аналіз техніко-економічних показників даного підприємства за два роки. У третьому розділі розглядаються особливості організації бухгалтерського обліку, фінансового обліку та аналізу доходів діяльності ЗАТ «Одесакондитер».

У завершальній частині кваліфікаційної роботи сформульовані висновки і пропозиції з удосконалення бухгалтерського обліку та фінансового аналізу доходів діяльності ЗАТ «Одесакондитер».

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	– 81 с.
таблиць	– 41
рисуноків	– 3
додатків	– 2

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП.....	6
1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБЛІКУ ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1. Підходи до визначення сутності та класифікації доходів діяльності підприємства.....	10
1.2. Фінансовий облік доходів діяльності підприємства.....	17
1.3. Особливості податкового обліку доходів діяльності підприємства..	28
Висновки до першого розділу.....	33
2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР».....	35
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства.....	35
2.2. Загальний аналіз фінансового стану підприємства.....	41
2.3. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства.....	53
Висновки до другого розділу.....	59
3. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР».....	61
3.1. Організація обліку на підприємстві.....	61
3.2. Фінансовий облік доходів діяльності підприємства.....	66
3.3. Фінансовий аналіз доходів та формування фінансових результатів.	69
Висновки до третього розділу.....	73
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	82
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

Актуальність теми. Економічна категорія «дохід» є важливою для дослідження не тільки в економічній науці, але й для результативності діяльності підприємства будь-якої галузі. Вона була предметом широких дискусій серед представників різних економічних шкіл та напрямків та залишається й з найбільш суперечливих і на сьогодні, що обумовлює необхідність її подальшого дослідження і уточнення. В економічних публікаціях та практичних працях існує декілька визначень категорій доходу: у широкому розумінні, дохід – це «гроші або матеріальні цінності, отримані від виробничої, комерційної, посередницької чи іншої діяльності», в історичному аспекті – «поняття «дохід» виникає на ранніх етапах формування економічної думки і стає одним із центральних об'єктів дослідження багатьох учених».

Вивченню економічної сутності, класифікації та бухгалтерського обліку доходів, питанням проведення їх фінансового аналізу та формування фінансових результатів діяльності підприємства присвячені праці вчених та фахівців-практиків: Андрєєвої Г.І., Антонюка О.П., Базилінської О.Я., Бойчика І.М., Болюха М.А., Бруханського Р.Ф., Власюк Т.М., Гадзевича О.І., Герасима П.М., Горицької Н.Г., Гуріної Н.В., Давидюк Т.В., Журавель Г.П., Івахненко В.М., Ізмайлової К.В., Кіндрацької Г.І., Кононової О.Є., Купріна Н.М., Ломаченко Т.І., Манойленко О.В., Мельника В.М., Мец В.О., Мних Є.В., Сідун В.А., Ступницька Т.М., Тарасенка Н.В., Фролової Т.О., Хомин П.Я., Цал-Цалко Ю.С., Череп А.В., Чернелєвського Л.М., Чумаченка М.Г., Шеремет О.О. та ін. Але на сьогодні формування доходів, їх облік, аналіз, контроль та їх вплив на фінансові результати діяльності підприємства, є актуальним напрямом дослідження та потребує подальших досліджень в кваліфікаційної роботі магістра.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та

фінансового аналізу доходів діяльності підприємства відповідно до законодавчих та нормативних актів, сучасних наукових досліджень та публікацій практичної спрямованості, а також пошук шляхів їх вдосконалення в сучасних умовах функціонування підприємства харчової промисловості.

Задачами дослідження кваліфікаційної роботи є:

- дослідження сутності доходів діяльності підприємства та їх класифікації відповідно до трактувань науковців і фахівців, нормативних та законодавчих актів, які регулюють їх бухгалтерський облік і профедення фінансового аналізу діяльності підприємства;

- дослідження особливостей фінансового обліку доходів діяльності підприємства та відображення у його фінансової звітності;

- проведення фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства, що досліджується з ґрунтовними висновками;

- проведення фінансового аналізу динаміки, структури доходів та формування фінансових результатів діяльності на прикладі підприємства;

- дослідження особливостей організації бухгалтерського обліку, фінансового обліку доходів на прикладі підприємства, що досліджується;

- розробка заходів щодо вдосконалення ведення бухгалтерського обліку та фінансового аналізу доходів діяльності підприємства, що досліджується, та рекомендація застосування таких розробок на ньому.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження роботи є доходи діяльності підприємства, а предметом дослідження – облік та аналіз доходів діяльності підприємства.

Методи дослідження. При вирішенні поставлених завдань були використані загальнонаукові методи і прийоми дослідження: системний аналіз – для деталізації і вивчення об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи (сутність економічної категорії «доходи» за видами діяльності та їх формування і класифікація); конкретизація – для обґрунтування змісту форм облікового забезпечення бухгалтерського обліку

доходів діяльності підприємства; дослідження документообігу з обліку доходів діяльності підприємства за формою та змістом – для виявлення їх відповідності щодо вимог стандартів бухгалтерського обліку та інших нормативних документів; порівняння, аналізу та синтезу – для зіставлення даних підприємства у динаміці при проведенні фінансово-економічного аналізу діяльності та дослідження питань їх сутності та класифікації; групування – для визначення залежності одних показників від інших при проведенні дослідження даних підприємства та економічного аналізу доходів діяльності; графічний метод – для наведення в роботі результатів дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів в даній кваліфікаційній роботі полягає в розробці напрямів вдосконалення бухгалтерського обліку та фінансового аналізу доходів діяльності підприємства та застосування на ньому результатів дослідження.

Публікації. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які відображені у кваліфікаційній роботі, були апробовані та доповідались:

– на науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених і здобувачів, а саме на «Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених і здобувачів «Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств» (27-28.04.2023 р., м. Дніпро), та опубліковані у збірнику тез [17];

– на науковому колоквіуму «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки», який проводився 28 листопада 2024 року в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету (Додаток Б).

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи становить 81 стор., містить 41 табл. на 23,5 стор., 3 рис. на 1,5 стор., 2 додатків на 3 стор., список використаних джерел з 56 найменувань на 6 стор.

1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБЛІКУ ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Підходи до визначення сутності та класифікації доходів діяльності підприємства

Категорія доходу є однією з найскладніших в економічній науці. Вона була предметом широких дискусій серед представників різних економічних шкіл та напрямків. Однією з найбільш суперечливих вона залишається і на сьогодні, що обумовлює необхідність її поглиблення і уточнення. В економічній літературі існує декілька визначень категорій доходу. У широкому розумінні, дохід – це гроші або матеріальні цінності, отримані від виробничої, комерційної, посередницької чи іншої діяльності. Є велика кількість наукових досліджень, які присвячені історичному аспекту категорії «дохід». Поняття «дохід» виникає на ранніх етапах формування економічної думки і стає одним із центральних об'єктів дослідження багатьох учених.

Наше дослідження показало, що питанням економічної сутності, класифікації доходів присвячені праці вчених та фахівців: Р.Ф. Бруханського, Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко, О.Є. Кононової, Н.В. Гуріної, Л.І. Пославської та ін. У цілях здійснюваного дослідження обґрунтованим є окреслення позиції сучасних науковців у частині формування дефініції економічної категорії «дохід» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Дефініції терміну «дохід» у різних літератур джерелах*

Автор	Визначення терміну
1.Р. Ф. Бруханський, [1]	Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).
2. Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко, [2]	Дохід визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.
3.О.Є. Кононова, [4]	Доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які ведуть до збільшення власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Автор	Визначення терміну
4.Н.В. Гуріна, [3]	Доходи – це збільшення економічних вигод унаслідок надходження активів і/або збільшення їх вартості та зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу (за винятком внесків учасників) внаслідок здійснення певного виду діяльності й отриманих конкурентних переваг у результаті прийняття ефективних управлінських рішень.
5.Л.І. Пославська, [8]	Дохід підприємства – це грошові та інші надходження, одержані в результаті господарської діяльності за певний період часу внаслідок використання в господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів».
6.В.А.Сідун, Ю.В. Пономарьова, [9]	дохід підприємства - це виторг від реалізації продукції, послуг та виконання робіт без урахування податку на додану вартість та акцизного збору .

*Складено автором на підставі аналізу джерел [1-9]

Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5], доходи – «це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)».

Податковий кодекс України [6] ідентифікує поняття «дохід із джерелом його походження з України» як «будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, зокрема, від будь-яких видів діяльності на території України (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземним роботодавцям), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні».

Дослідження показало, що проаналізувавши різні підходи науковців і дефініцій, можемо зробити висновок, що дохід підприємства – це результат (віддача) функціонування капіталу та його видів діяльності у вигляді отримання економічних вигід. Кінцевою метою діяльності кожного підприємства є отримання прибутку, джерелом якого виступають різні види доходів.

Тому для формування достовірної суми прибутку необхідним є правильне відображення цих доходів в обліку та звітності. Система бухгалтерського обліку за доходами в сучасних підприємствах не може повноцінно існувати без належного їхнього нормативно-правового

забезпечення. Нормативна інформація щодо доходів підприємства за напрямками використання має на меті, перш за все, забезпечення таких функцій управління, як аналіз, контрольні прогнозування доходів. Правова інформація міститься у законодавчих актах вищої юридичної сили, до яких належать закони України, що регулюють діяльність суб'єктів підприємництва у галузі фінансових, господарських та трудових відносин [10].

Таблиця 1.2 – Нормативне регулювання питань обліку доходів від операційної діяльності підприємства*

Джерело	Визначення
1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 року № 996-XIV [21].	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку на підприємстві та облік прибутку від операційної діяльності на підприємстві.
2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений Наказом Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013р. [5].	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів, в тому числі інформації щодо операційного прибутку.
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1591 [15].	Визначає застосування синтетичних рахунків на яких здійснюється облік доходів, витрат, та фінансових результатів.
4. Інструкція «Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. [10].	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ), незалежно від форм власності, організаційно-правових норм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 «Дохід» затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290 [7].	Норми положення визначають методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності, наводиться класифікація доходів та умови їх визнання.
6. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [6].	Встановлює порядок відображення в обліку при формуванні прибутку від операційної діяльності ПДВ, акцизного податку та інших податків та обов'язкових платежів.

*Складено автором на підставі джерел [5, 6, 7, 10, 15, 21]

Дохід, як джерело подальшої діяльності підприємства, покриття витрат виробництва, забезпечення робітників і держави фінансовими ресурсами,

необхідними для життя усіх сторін, займає важливе місце в загальній системі обліково-аналітичного забезпечення підприємств. Дохід надзвичайно розповсюджене, широко застосовуване і одночасно багатозначне поняття, що використовується у різних значеннях. Дослідження свідчать, що в економічній літературі ототожнюються поняття «виручка» і «дохід», «дохід» і «прибуток». Так, виручка, дохід і прибуток тісно взаємопов'язані, однак їх бухгалтерська сутність різна. Виторг від реалізації (виручка) – це сума коштів, які надійшли на рахунок підприємства за реалізовану продукцію, виконані роботи або надані послуги. Дохід – надходження економічних вигод, що нараховані і підлягають отриманню або отримані в результаті виробничо-фінансової та комерційної діяльності підприємства. Прибуток – різниця між обсягом продажу за звітний період і сумою виробничих витрат та витрат розподілу [12].

З цього слідує, що категорії «дохід» і «прибуток» не взаємозамінні, а лише доповнюють одна одну. Вони мають власну вартісну структуру і різняться за функціями і роллю, що виконують в процесі відтворення. Поняття доходу набагато ширше, оскільки охоплює всю величину знову створеної вартості, тоді як прибуток характеризує лише його частину. Прибуток є вартісною формою додаткового продукту, а дохід – частиною необхідного і додаткового продукту [12].

Сутність доходу та методологічні засади формування інформації про нього в бухгалтерському обліку, розкриття цієї інформації у фінансовій звітності підприємств визначаються НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5] та НП(С)БО 15 «Дохід» [7].

Згідно з НП(С)БО 15 «Дохід», дохід – «це збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена» [7].

Економісти визначили, що доходи та витрати включаються до об'єкту бухгалтерського обліку на підставі принципу нарахування відповідності

доходів і витрат. Застосування цього принципу під час визначення доходу наведено на рис. 1.1.

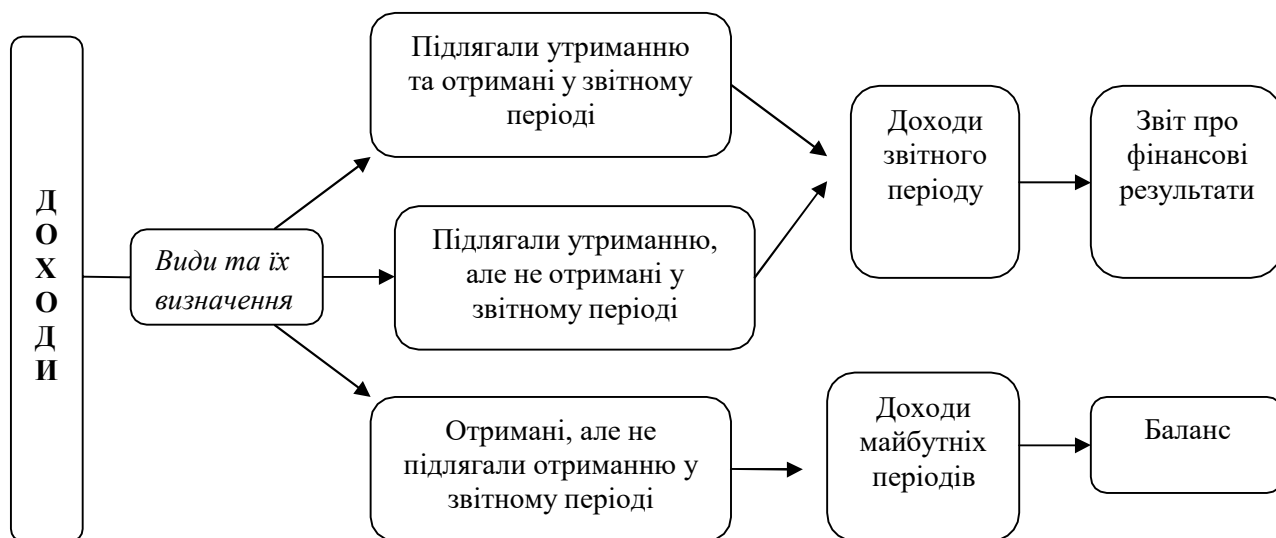

Рис.1.1 – Визначення доходу за принципом нарахування і відповідності доходів і витрат*

*Джерело [12]

Доходи відображаються в обліку згідно з принципами нарахування та відповідності доходів і витрат. Це дає можливість визначити дохід, ураховуючи особливості і сутність кожної операції, і забезпечує підставу для подальшого аналізу діяльності підприємства і контролю за нею, для прийняття управлінських рішень. Принцип нарахування передбачає відображення в обліку та фінансовій звітності доходів і витрат у момент їх виникнення незалежна від дати надходження або сплати грошових коштів. Принцип відповідності полягає в порівнянні доходів і витрат звітного періоду, тобто витрати, понесені для отримання доходу, погоджені з цим доходом [12] (табл. 1.3).

Відповідно НП(С)БО 15 визнані доходи в бухгалтерському обліку класифікують такими групами [7]:

- дохід (виручка) від реалізації;
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;

Таблиця 1.3 – Класифікація доходів за видами діяльності*

Вид діяльності	Доходи	
Операційна діяльність	Основна діяльність	
	Доходи від реалізації	Доходи від реалізації продукції, товарів, наданих послуг, виконаних робіт.
	Інша операційна діяльність	
	Інші операційні доходи	Доходи від реалізації валюти, реалізації оборотних активів, операційної оренди активів, операційної курсової різниці, одержані штрафи, пені, неустойки
Фінансова діяльність	Доходи від участі	Доходи від інвестицій в асоційованій або спільні підприємства, які обліковуються за методами участі в капіталі
	Фінансові доходи	Дивіденди, відсотки за кредитами отриманими, облігаціями випущеними, фінансовою орендою
Інвестиційна діяльність	Інші доходи	Доходи від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів, списання на втрати від неопераційних курсових різниць

*Джерело [12]

- інші доходи;
- надзвичайні доходи.

Доходи для потреб управління доцільно досліджувати виходячи з їх економічної сутності, а саме, як категорію економічних вигод підприємства, які дають можливість достовірно їх оцінити та мати можливість отримати грошові кошти (табл.1.4).

Дослідження показало, що за приведеною класифікацією можна виділити основні критерії визнання доходу для потреб управління [11]:

- 1) дохід виникає і відображається в обліку, якщо підприємство виконало умови договору і має право на отримання доходу;
- 2) дохід визнається для потреб управління, якщо він є дійсним і отриманим [11].

Таблиця 1.4 – Класифікація доходів для потреб управління*

Ознаки класифікації	Класифікація
1.За можливістю отримання	Дійсні, можливі
2.За методом визнання	Нараховані, отримані (оплачені)
3.За можливістю управління	Підлягають управлінню, не підлягають управлінню
4.За способами отримання	Постійні, випадкові
5.За формою отримання	Грошові, не грошові
6.За сутністю	Суттєві, несуттєві
7.За джерелом отримання	Внутрішні, зовнішні
8.За типом господарських операцій	Від реалізації, від фінансових операцій, від інвестиційної діяльності, інші доходи від надзвичайних операцій, від надзвичайних операцій
9.За господарськими сегментами	Вид продукції (товарів, робіт, послуг), характер виробничого процесу, спосіб отримання доходу (розповсюдження продукції, товарів, робіт і послуг), категорія покупців, ризику, характерні для цієї діяльності
10.За біологічним складовими	Рослинництва, тваринництва

*Джерело [11]

Визначені категорії впливають з того, що в даний час для підприємств найбільш важливою є величина доходу, який залишається в його розпорядженні, оскільки саме від цього залежить економічний розвиток підприємства. Таким чином, дослідження існуючих наукових праць та діючої нормативної бази дало нам змогу констатувати, що категорія «дохід» по-різному розглядається в наукових виданнях та в нормативних документах і стандартах обліку, що ускладнює розуміння його економічної сутності. Аналіз нормативної бази, яка регулює визначення та формування доходів від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, засвідчив багато нерегульованих питань, зокрема, немає чіткої класифікації доходів від фінансової та інвестиційної діяльності, що ускладнює точне відображення доходів від різних видів діяльності.

1.2. Фінансовий облік доходів діяльності підприємства

Методологічні основи обліку доходів діяльності підприємства визначають НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73 (зі змінами) та П(С)БО 15 «Дохід», яке затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 №290 (зі змінами). «Дохід відображається в бухгалтерському обліку в сумі справедливої вартості активів, що отримані або підлягають отриманню» [7].

Для обліку й узагальнення інформації про доходи і результати діяльності підприємства відповідно до Плану рахунків, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291 зі змінами [15] та Інструкцією «Про застосування плану рахунків», затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291 [10] призначений 7-й клас рахунків – «Доходи і результати діяльності», відповідно до яких, рахунки з 70 по 76 – це рахунки, на яких відбиваються доходи. Рахунок 79 призначений для узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства. Рахунки 7-го класу є пасивними, крім 79 «Фінансові результати» і субрахунку 704 «Вирахування з доходу» [10].

На рахунках 7 класу, крім рахунку 76 «Страхові платежі», протягом звітного року за кредитом відображається сума загального доходу разом із сумою непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), що включені до ціни продажу, за дебетом – щомісячне відображення належної суми непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), щорічне або щомісячне віднесення суми чистого доходу на рахунок 79 «Фінансові результати» [10].

На рахунку 76 «Страхові платежі» узагальнюється інформація про надходження страхових платежів та їх повернення страхувальникам, із щомісячним віднесенням всієї різниці на субрахунок 703 «Дохід від реалізації робіт та послуг» [10].

Таблиця 1.5 – Склад рахунку класу 7 «Доходи і результати діяльності»*

Назва бухгалтерського рахунку	Коротка характеристика рахунку
70 «Доходи від реалізації»	Цей рахунок призначено для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт і послуг, доходів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості, доходів від страхової діяльності, про доходи від грального бізнесу, від проведення лотерей, а також про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу.
71 «Інший операційний дохід»	На цьому рахунку ведеться узагальнена інформація про інші доходи від операційної діяльності підприємства у звітному періоді, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).
72 «Дохід від участі в капіталі»	Рахунок призначено для узагальнення інформації про доходи від інвестицій, які здійснені в асоційовані, дочірні або спільні підприємства та облік яких ведеться за методом участі в капіталі.
73 «Інші фінансові доходи»	Рахунок призначено для обліку доходів, які виникають у ході фінансової діяльності підприємства, зокрема дивідендів, відсотків та інших доходів від фінансової діяльності, які не обліковуються на рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі».
74 «Інші доходи»	Рахунок призначено для обліку доходів, які виникають в процесі діяльності, але не пов'язані з операційною та фінансовою діяльністю підприємства.
76 «Страхові платежі»	Рахунок призначено для обліку страховиками надходжень страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) за договорами страхування.
79 «Фінансові результати»	Рахунок призначено для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства.

*Складено автором на основі джерела[10]

Рахунок 70 «Доходи від реалізації» – пасивний, за кредитом субрахунків 701-703 відображається збільшення доходу, за дебетом – належна сума непрямих податків (акцизного податку, податку на додану вартість та інших передбачених законодавством); результат операцій перестрахування (у кореспонденції з субрахунком 705 «Перестрахування»); результат зміни резервів незароблених премій (у страхових організаціях); та списання у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати» [10] (табл. 1.6).

Типові проводки по рахунку 70 наведені і показані в табл. 1.7.

Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами (групами) продукції, товарів, робіт, послуг, регіонами збуту та/або іншими напрямками, визначеними підприємством [10].

Таблиця 1.6 – Субрахунки до рахунку 70 «Доходи від реалізації»*

Номер та назва субрахунку	Характеристика субрахунку
701 «Дохід від реалізації готової продукції»	Використовують для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції
702 «Дохід від реалізації товарів»	Використовують підприємства торгівлі та інші організації для узагальнення інформації про доходи від реалізації товарів
703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»	Використовують підприємства і організації, що виконують роботи і надають послуги, для узагальнення інформації про доходи від реалізації робіт і послуг
704 «Вирахування з доходу»	За дебетом відображаються суми надходжень за договорами комісій, сума наданих після дати реалізації знижок покупцям та інші суми, що підлягають вирахуванню з доходу
705 «Перестраховання»	За дебетом відображаються суми часток страхових платежів, що належать перестраховикам за договорами перестраховання, за кредитом – частки страхових платежів, що повертаються перестраховиками у разі дострокового припинення договору перестраховання.

*Складено автором на основі джерела [10]

Таблиця 1.7 – Типові бухгалтерські проводки по рахунку 70 «Доходи від реалізації»*

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.Отримано довгостроковий вексель в рахунок оплати реалізованої готової продукції	16	701
2.Отримано в касу грошові кошти за реалізовану готову продукцію	30	701
3.Відображений дохід від реалізації готової продукції	36	701
4.Відображене зменшення кредиторської заборгованості перед постачальниками і підрядчиками шляхом реалізації їм готової продукції	63	701
5.Відображена сума непрямих податків, пов'язаних з реалізацією готової продукції	701	64
6.Відображений дохід від реалізації товарів за готівку	301	702
7.Відображений дохід, визначений у момент відвантаження товарів вітчизняним або іноземним покупцям, плата за які відстрочена	361, 362	702
8.Відображено дохід від продажу товарів іншим дебіторам	377	702
9.Відображено дохід від реалізації товарів, відвантажених покупцеві в рахунок отриманого авансу	681	702
10.Відображений дохід від реалізації товарів поточного періоду, переведений зі складу доходів майбутніх періодів	69	702
11.Нараховані податки і обов'язкові платежі в зв'язку з реалізацією робіт (послуг)	703	64

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
12.Списано на фінансовий результат дохід від реалізації робіт (послуг)	703	791
13.Відображений дохід, отриманий від реалізації робіт (послуг)	36	703
14.Відображення вартості поверненого товару	704	361
15.Відображена сума знижки після дати реалізації товару	704	361
16.Відображене податкове зобов'язання з ПДВ у вартості поверненого товару (в сумі знижки) (методом «сторно»)	704	641
17.Відкоригований фінансовий результат на суму відрахувань з доходу	791	704

*Джерело [13]

Інформація про інші доходи від операційної діяльності підприємства в звітному періоді, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), узагальнюється на рахунку 71 «Інші операційні доходи». До інших операційних доходів відносяться: доходи від реалізації іноземної валюти; доходи від реалізації інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій); доходи від операційної оренди активів; доходи від операційної курсової різниці за операціями в іноземній валюті; суми штрафів, пені, неустойок та інших санкцій за порушення господарських договорів, які визнані боржником або щодо яких одержані рішення суду про їх стягнення; доходи від списання кредиторської заборгованості, щодо якої минув строк позовної давності; відшкодування раніше списаних активів (надходження боргів, списаних як безнадійні); суми одержаних безоплатно оборотних активів та субсидій; інші доходи від операційної діяльності [10].

За кредитом рахунку 71 «Інший операційний дохід» відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом – суми непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного податку та інших зборів(обов'язкових платежів)) та списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати» [10].

До складу рахунку 71 «Інший операційний дохід» входить ряд субрахунків, характеристика яких наведена в табл. 1.8.

Аналітичний облік операційних доходів ведуть за видами доходів та іншими напрямками, визначеними підприємством. Первинними документами є

Таблиця 1.8 – Субрахунки до рахунку 71 «Інший операційний дохід»*

Номер та назва субрахунку	Характеристика субрахунку
710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»	Узагальнюється інформація про доходи від первісного визнання та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю, зокрема дохід від первісного визнання сільськогосподарської продукції і біологічних активів
711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти»	Узагальнюється інформація про доходи від купівлі-продажу іноземної валюти
712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»	Узагальнюється інформація про доходи від реалізації оборотних активів (виробничих запасів, малоцінних та швидкозношуваних предметів тощо)
713 «Дохід від операційної оренди активів»	Узагальнюється інформація про доходи від оренди (крім фінансової) майна, якщо ця діяльність не є предметом (метою) створення підприємства
714 «Дохід від операційної курсової різниці»	Узагальнюється інформація про доходи від курсових різниць за активами й зобов'язаннями підприємства
715 «Штрафи, пені, неустойки»	Узагальнюється інформація про штрафи, пені, неустойки та інші санкції за порушення господарських договорів, які визнані боржником або щодо яких одержані рішення суду про їх стягнення
716 «Відшкодування раніше списаних активів»	Узагальнюється інформація про суми відшкодування підприємству вартості раніше списаних оборотних активів
717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості»	Узагальнюється інформація про доходи від списання кредиторської заборгованості, що виникла в ході операційного циклу, по закінченні строку позовної давності
718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів»	Узагальнюється інформація про доходи від безоплатно одержаних оборотних активів (окрім фінансових інвестицій) і доходи від цільового фінансування, пов'язаного з операційною діяльністю
719 «Інші доходи від операційної діяльності»	Узагальнюється інформація про інші доходи від операційної діяльності, які не знайшли свого відображення на інших субрахунках рахунку 71 «Інший операційний дохід»

*Складено автором на основі джерела [10]

є довідки та рахунки бухгалтерії [10].

Типові бухгалтерські проведення по рахунку 71 «Інший операційний дохід» наведені в табл. 1.9.

Дохід від участі в капіталі – це дохід від фінансових інвестицій, які облігуються методом участі в капіталі. Метод участі в капіталі – це метод обліку інвестицій, згідно з якими балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування [10].

Таблиця 1.9 – Кореспонденція рахунків з обліку інших операційних доходів*

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.Надходження відходів виробництва: обрубки, обрізки, невиправний брак, матеріальні цінності, МШП, готова продукція	20 22 26	719
2.Дохід від інвентаризації: -інших оборотних активів в основному виробництві (надлишки) -грошові кошти -тара	23 301 284	719 719 719
3.Доходи, одержані від реалізації іноземної валюти	312	711
4.Нараховані платежі до бюджету (ПДВ, акцизний збір, субсидії, дотації)	71	64
5.Відображено суми доходу від операційної оренди активів	377	713
6.Дохід від операційної курсової різниці	37	714
7.Відображення суми одержаних штрафів, пені, неустойки	37	715
8.Списання операційної кредиторської заборгованості, по якій минув строк позовної давності	631	717
9.На суму відшкодування нестачі запасів постачальникам	631	716
10.Відшкодування працівниками підприємству завданих збитків внаслідок нестач, втрат від псування цінностей, розкрадання грошових коштів	375	718
11.Дохід від отриманих грантів та субсидій	48	718
12.Одержаний операційний дохід від довгострокових і короткострокових позик банків	50 60	719
13.Відображено суму доходу звітного періоду	69	719
14.Списано на фінансовий результат інший операційний дохід	71	79

*Джерело [14]

За методом участі в капіталі отримані підприємством дивіденди зменшують вартість інвестицій. Якщо за результатом діяльності підприємства інвестиції є збиток, то свою долю збитків інвестор відображає на рахунку 96 «Витрати від участі в капіталі» [10].

Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» призначено для узагальнення інформації про доходи від інвестицій, які здійснені в асоційовані, дочірні або спільні підприємства та облік яких ведеться за методом участі в капіталі. Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» пасивний, та має субрахунки, які

відображені в табл. 1.10 [10].

Таблиця 1.10 – Субрахунки до рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі»*

Номер та назва субрахунку	Характеристика субрахунку
721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства»	Узагальнюється інформація про доходи, пов'язані зі збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання асоційованими підприємствами прибутків
722 «Дохід від спільної діяльності»	Узагальнюється інформація про доходи, пов'язані зі збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання спільними підприємствами прибутків
723 «Дохід від інвестицій в дочірні підприємства»	Узагальнюється інформація про доходи, пов'язані зі збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання дочірніми підприємствами прибутків

*Складено автором на основі джерела [10]

На дебеті рахунка 72 «Дохід від участі в капіталі» відображається списання кредитового сальдо в порядку закриття рахунку 72, на кредиті рахунка 79 «Фінансові результати». Аналітичний облік доходів від участі в капіталі ведеться за кожним об'єктом інвестування та іншими ознаками, визначеними підприємством [10].

Кореспонденція рахунків з обліку доходів від участі в капіталі наведена в табл. 1.11.

Таблиця 1.11 – Визнання доходу від участі в капіталі*

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.Відображення доходу від інвестицій в асоційовані підприємства, від спільної діяльності, від інвестицій у дочірні підприємства	14	721
2.Списання суми доходу – кредитове сальдо (в порядку закриття рах. 72 «Дохід від участі в капіталі»)на фінансові результати	721	792
3.Зменшують вартість інвестиції дивіденди	373	141

*Джерело [14]

Рахунок 73 «Інші фінансові доходи» призначено для обліку доходів, які виникають у ході фінансової діяльності підприємства, зокрема дивідендів, відсотків та інших доходів від фінансової діяльності, які не обліковуються на рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі» [10].

В табл. 1.12 наведено склад субрахунків рахунку 73 «Інші фінансові доходи».

Таблиця 1.12 – Склад субрахунків рахунку 73 «Інші фінансові доходи»*

Номер та назва субрахунку	Характеристика субрахунку
731 «Дивіденди одержані»	Узагальнюється інформація про належні дивіденди від інших підприємств, що не є асоційованими, дочірніми та спільними
732 «Відсотки одержані»	Узагальнюється інформація про відсотки за облігаціями чи іншими цінними паперами, за якими не ведеться облік на субрахунку 731 «Дивіденди одержані», зокрема винагороди за здані у фінансову оренду необоротні активи тощо
733 «Інші доходи від фінансових результатів»	Узагальнюється інформація про інші доходи від фінансової діяльності, що не знайшли відображення на інших субрахунках рахунку 73 «Інші фінансові доходи», зокрема про доходи від амортизації премії за випущеними облігаціями, а також відсотки, отримані за строковими депозитними вкладками

*Складено автором на основі джерела [10]

За дебітом рахунку 73 «Інші фінансові доходи» відображається списання кредитового обороту на рахунок 79 «Фінансові результати», на кредиті – визнана сума доходу. Аналітичний облік фінансових доходів ведеться за об'єктами інвестування, а також в розрізі дебіторів. Первинними документами є довідки бухгалтерії [10].

Рахунок 74 «Інші доходи» призначено для обліку доходів, які виникають в процесі діяльності, але не пов'язані з операційною та фінансовою діяльністю підприємства [10].

Субрахунки рахунку 74 «Інші доходи» відображено в табл. 1.13.

За кредитом рахунку 74 «Інші доходи» відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом – належна сума непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного податку та інших зборів (обов'язкових платежів)) та списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати» [10].

Таблиця 1.13 – Склад субрахунків рахунку 74 «Інші доходи»*

Номер та назва субрахунку	Характеристика субрахунку
740 «Дохід від зміни вартості фінансових інструментів»	Підприємства, крім тих, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, узагальнюють інформацію про доходи від зміни балансової вартості фінансових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю
741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій»	Узагальнюється інформація про доходи від реалізації фінансових інвестицій
742 «Дохід від відновлення корисності активів»	Узагальнюється інформація про визнані доходи від відновлення корисності активів
744 «Дохід від неопераційної курсової різниці»	Узагальнюється інформація про курсові різниці за активами та зобов'язаннями в іноземній валюті, які пов'язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства
745 «Дохід від безоплатно одержаних активів»	Узагальнюється інформація про доходи від безоплатно одержаних необоротних активів, фінансових інвестицій та цільового фінансування капітальних інвестицій
746 «Інші доходи»	Узагальнюється інформація про інші доходи, які не відображені на інших субрахунках рахунку 74 «Інші доходи», зокрема від списання кредиторської заборгованості, що не виникла в ході операційного циклу, по закінченні строку позовної давності

*Складено автором на основі джерела [10]

Кореспонденція рахунків з обліку фінансових доходів та інших доходів відображена в табл. 1.14.

Таблиця 1.14 – Кореспонденція рахунків з обліку фінансових доходів та інших доходів*

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1. Погашення (списання) довгострокової дебіторської заборгованості	73	16
2. Зменшення вартості негативного гудвілу при визначенні доходу	192	733
3. Визначення інших фінансових доходів, в тому числі:		
-отриманих дивідендів	37	73
-отриманих відсотків	37	731
-векселів, отриманих за продані товари (роботи, послуги)	37	732
	34	733
4. Погашення заборгованості за довгостроковими позиками	50	733
5. Списання сум на фінансові результати – інших фінансових доходів	73	793
6. Дохід від реалізації необоротних активів	10, 11, 12	742
7. Зменшення на суму зносу (накопичення амортизації)	13	746

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
8.Відображення суми доходу від реалізації необоротних активів	20, 37	742
9.Дохід від безоплатно одержаних активів	20, 21, 22, 28	745
10.Визначення доходу від реалізації фінансових інвестицій	37	741
11.Погашення, списання довгострокових зобов'язань з оренди	53	746
12.Списання кредиторської заборгованості, що не виникла в ході операційного циклу	68	746
13.Списання доходів майбутніх періодів та включення до складу доходів звітного періоду	69	746
14.Належна сума непрямих податків (ПДВ, АЗ, інших зборів, обов'язкових платежів)	74	64
15.Списання суми доходів в порядку закриття рахунку на фінансові результати	74	793

*Джерело [13]

Узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства ведеться на рахунку 79 «Фінансові результати», який призначений для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати підприємства, та має свої субрахунки (табл. 1.15).

Таблиця 1.15 – Склад субрахунків рахунку 79 «Фінансові результати»*

Номер та назва субрахунку	Характеристика субрахунку
791 «Результат операційної діяльності»	Визначається прибуток (збиток) від операційної діяльності
792 «Результат фінансових операцій»	Визначається прибуток (збиток) від фінансових операцій підприємства
793 «Результат іншої діяльності»	Визначається прибуток (збиток) від іншої діяльності підприємства

*Складено автором на основі джерела [10]

За кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток. Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» [10].

Зіставлення дебетового і кредитового оборотів по рахунку 79 «Фінансові результати» за звітний період відображає кінцевий результат – чистий прибуток (збиток).

У фінансовій звітності підприємства доходи відображають у Формі №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та у Формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Форма №2 – це звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства та сукупний дохід. Форма №5 – це сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності [5].

В Формі №2 відображають наступні показники доходів діяльності підприємства [5]: чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (рядок 2000) – дохід, що визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у тому числі платежів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів; інші доходи (рядок 2240), до складу яких включаються доходи, які виникають під час звичайної діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг); інші фінансові доходи (рядок 2220) – відображаються дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі); сукупний дохід – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками).

1.3. Особливості податкового обліку доходів діяльності підприємства

Податковий облік – це система групування інформації для визначення податкової бази за податками та зборами на підставі первинних документів, згрупованих в відповідності з порядком, передбаченим діючим законодавством. Податковий облік ведеться з метою формування повної та достовірної інформації про порядок обліку господарських операції, що були проведені платником протягом звітного періоду з метою оподаткування, а також забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів для контролю за вірністю нарахування, повнотою та своєчасністю перерахування податків до відповідних бюджетів [6].

Об'єктом оподаткування (тобто те, що обкладається податком) є дохід (прибуток), додана вартість продукції (робіт, послуг), вартість певних товарів, спеціальне використання природних ресурсів, майно юридичних та фізичних осіб тощо [6].

Для ведення синтетичного обліку заборгованості (зобов'язань) за податками, зборами до бюджетів Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачені наступні синтетичні рахунки [15]:

- рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами»;
- рахунок 17 «Відстрочені податкові активи»;
- рахунок 54 «Відстрочені податкові зобов'язання»;
- рахунок 55 «Інші довгострокові зобов'язання»;
- рахунок 98 «Податок на прибуток».

Рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами» призначено для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету. На цьому рахунку також узагальнюється інформація про інші розрахунки з бюджетом, зокрема за субсидіями, дотаціями та іншими асигнуваннями. Порядок справляння таких платежів регулюється чинним законодавством [10].

За кредитом рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» відображаються нараховані платежі до бюджету, за дебетом – належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо [10].

Субрахунки рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» відображені в табл. 1.16.

Таблиця 1.16 – Склад субрахунків рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами»*

Номер та назва субрахунку	Характеристика субрахунку
641 «Розрахунки за податками»	Ведеться облік податків, які нараховуються та сплачуються відповідно до чинного законодавства (податок на прибуток, ПДВ тощо)
642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»	Ведеться облік розрахунків за зборами (обов'язковими платежами), які справляються відповідно до чинного законодавства
643 «Податкові зобов'язання»	Ведеться облік суми податку на додану вартість, визначену, виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари, інші матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню)
644 «Податковий кредит»	Ведеться облік суми податку на додану вартість, на яку підприємство набуло право зменшити податкове зобов'язання

*Складено автором на основі джерела [10]

На рахунку 17 «Відстрочені податкові активи» ведеться облік суми податків на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних звітних періодах внаслідок [10]:

– тимчасової різниці між балансовою вартістю активів або зобов'язань та оцінкою цих активів або зобов'язань, яка використовується з метою оподаткування;

– перенесення податкових збитків, не використаних для зменшення податку на прибуток у звітному періоді.

За дебетом рахунку 17 «Відстрочені податкові активи» відображається сума перевищення податку на прибуток, що підлягає сплаті в поточному звітному періоді, над витратами, пов'язаними з нарахуванням податку на прибуток у поточному звітному періоді, за кредитом – зменшення відстрочених податкових активів за рахунок витрат, пов'язаних з нарахуванням податків на

прибуток у поточному звітному періоді [10].

На рахунку 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» ведеться облік суми податків на прибуток, які сплачуватимуться в наступних періодах внаслідок виникнення тимчасової різниці між балансовою вартістю активів або зобов'язань та оцінкою цих активів або зобов'язань, яка використовується з метою оподаткування. За кредитом рахунку 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» відображається сума податку на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх періодах відповідно до оподатковуваних тимчасових різниць, за дебетом – зменшення відстрочених податкових зобов'язань за рахунок нарахування поточних податкових зобов'язань [10].

Рахунок 55 «Інші довгострокові зобов'язання» призначено для узагальнення інформації про розрахунки з іншими кредиторами та за іншими операціями, заборгованість за якими не є поточним зобов'язанням та облік яких не відображається на решті рахунках класу 5 «Довгострокові зобов'язання». Зокрема, на цьому рахунку відображається відстрочена відповідно до законодавства заборгованість з податків, зборів (обов'язкових платежів), фінансова допомога на зворотній основі тощо [10].

На рахунку 98 «Податок на прибуток» ведеться облік суми витрат з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу і визначається відповідно до НП(С)БО 17 «Податок на прибуток». На цьому рахунку також ведеться облік відрахувань до Державного бюджету України від доходів за державними грошовими лотереями і податку на доходи від страхової діяльності. За дебетом рахунку відображаються нараховані суми податку на прибуток, відрахувань до Державного бюджету України від доходів від проведення державних грошових лотерей і податку на доходи від страхової діяльності, за кредитом – включення до фінансових результатів на рахунку 79 «Фінансові результати» [10].

Доходи від реалізації готової продукції (товарів, робіт, послуг) в Україні підлягають оподаткуванню ПДВ. ПДВ – це непрямий податок, який

нараховується та сплачується відповідно до норм Податкового кодексу України від 02.12.2010 №2755-VI (зі змінами), далі – ПКУ [6].

Згідно ст.193 ПКУ ставки податку встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах [6]:

- а) 20%;
- б) 0%;
- в) 7%;
- г) 14%.

20% – це загальна ставка оподаткування. 0% – оподатковуються операції з вивезення товарів за межі митної території України. Товари вважаються вивезеними за межі митної території України, якщо таке вивезення підтверджене в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, митною декларацією, оформленою відповідно до вимог Митного кодексу України [6].

7% – постачання на митній території України та ввезення на митну територію України медичних виробів та лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні; постачання послуг із показу (проведення) театральних, оперних, лялькових та інших вистав, культурно-мистецьких заходів; показу оригінальних творів, адаптованих фільмів; послуг тимчасового розміщування (проживання) , що надаються готелями і подібними засобами тимчасового розміщування [6].

14% – по операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України де-якої сільськогосподарської продукції (пшениця, ячмінь, кукурудза, соєві боби, насіння свиріпи та ріпаку(подрібнене або неподрібнене), насіння соняшнику (подрібнене або неподрібнене)) [6].

Податок становить 20 відсотків, 7 і 14 відсотків бази оподаткування та додається до ціни товарів (послуг). Сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню з бюджету, визначається як різниця між загальною сумою податкових зобов'язань, що виникли протягом звітного періоду, та сумою податкового кредиту звітного періоду [6].

Податкове зобов'язання – це загальна сума податку, одержана

(нарахована) платником у звітному періоді. Податковий кредит – це сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду. Він складається із сум податків, сплачених (нарахованих) платником податку у звітному періоді у зв'язку з придбанням товарів, робіт, послуг, вартість яких відноситься до складу витрат виробництва та основних фондів чи нематеріальних активів, що підлягають амортизації. Дата виникнення податкового зобов'язання і податкового кредиту залежать від виду здійснюваних операцій [6].

Платник податку зобов'язаний подати покупцеві податкову накладну, що є звітним і одночасно розрахунковим документом. Вона складається в двох примірниках на момент виникнення податкового зобов'язання продавця, тобто з моменту відвантаження товарів, або з моменту оплати, залежно від того, яка операція була перша. Податкова накладна є головним первинним документом, який підтверджує право на отримання податкового кредиту. При ввезенні товарів на митну територію України документом, який посвідчує право на отримання податкового кредиту і підтверджує сплату ПДВ є митна декларація. Якщо податкове зобов'язання має від'ємне значення, то воно відшкодовується з Державного бюджету протягом місяця після подання декларації за третій звітний період, а протягом трьох періодів дозволяється зараховувати від'ємну суму в рахунок податкових зобов'язань, або в рахунок минулої податкової заборгованості по ПДВ [6].

Декларація з ПДВ є звітним документом, що подається особою до відповідного податкового органу із зазначенням у ньому відомостей про здійснені за відповідний звітний період операції з поставки товарів, на підставі якого здійснюється нарахування та сплата ПДВ. Декларація з ПДВ містить вступну частину, три розділи основної частини, службові поля заключної частини та обов'язкові додатки [6]:

1. У розділі 1 «Податкові зобов'язання» відображаються обсяги всіх постачань товарів (послуг) у звітному періоді.

2. У розділі 2 «Податковий кредит» – усі обсяги придбаних товарів (послуг) на підставі зареєстрованих податкових накладних та розрахунків коригування до них, митних декларації та інших документів, що дозволяє пункт 201.11 ПКУ.

3. У розділі 3 «Розрахунки за звітний період» підбиваються підсумки за звітний період.

4. Перелік усіх додатків наведений у спеціальному полі декларації «Відмітка про подання декларації». Навпроти кожного додатка, що додаються до декларації з ПДВ, потрібно поставити значки.

Усі показники в декларації заповнюються в гривнях без копійок. Інформація про додатки, додані до декларації, є її невід'ємною частиною та обов'язковим реквізитом (п. 48.3 ПКУ) . Окрім того, можна подати пояснення у довільній формі. Для цього заповнюється спеціальне поле у заключній частині декларації. За потреби, можна додати доповнення до декларації у довільній формі. Так само як декларацію, доповнення до неї також подається в електронній формі. Податківці вважатимуть їх невід'ємною частиною декларації (п. 46.4 ПКУ) [6].

Дослідження показало [16], що враховуючи те, що правильність ведення обліку та своєчасне і достовірне відображення операцій у податковій звітності є однією з основних умов ефективної діяльності, облікове забезпечення звітності підприємства про податки та збори є надзвичайно важливим. Якщо ще й враховувати доволі жорстку систему фінансових санкцій, що застосовують до підприємства при виявленні помилок в обліку та формуванні податкової звітності, то це стає абсолютно очевидним.

Висновки до першого розділу

Дослідження теоретичних питань з фінансового і податкового обліку доходів діяльності підприємства, їх сутності та класифікації у першому розділі кваліфікаційної роботи показало:

1. Аналіз наукових праць вчених дозволив дослідити їх погляди на

визначення сутності та класифікації доходів діяльності підприємства, що підтверджує про існування багато підходів до формування доходів та їх визначення. Так, згідно нормативних документів та законодавчих актів:

– НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», доходи – «це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)»;

– Податковий кодекс України ідентифікує поняття «дохід із джерелом його походження з України» як «будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, зокрема, від будь-яких видів діяльності на території України (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземним роботодавцям), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні».

2. Дослідження показало, що проаналізувавши різні підходи науковців і дефініцій, можемо зробити висновок, що дохід підприємства – це результат (віддача) функціонування капіталу та його видів діяльності у вигляді отримання економічних вигід. Кінцевою метою діяльності кожного підприємства є отримання прибутку, джерелом якого виступають різні види доходів.

3. Дослідження підтвердило, що для формування достовірної суми прибутку необхідним є правильне відображення цих доходів в обліку та звітності. Система бухгалтерського обліку за доходами в сучасних підприємствах не може повноцінно існувати без належного їхнього нормативно-правового забезпечення. В даному розділі наведено особливості фінансового обліку доходів за видами діяльності, кореспонденція та характеристика рахунків та субрахунків, особливості податкового обліку доходів діяльності підприємства відповідно до Податкового кодексу України, а саме оподаткування доходів ПДВ.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

ЗАТ «Одесакондитер» розташоване за адресою: м. Одеса, Приморський район, 3-ій Водопровідний провулок, 9. ЗАТ «Одесакондитер» - одне з найстаріших підприємств України.

У 1820 році в Одесі було створено маленьке приватне підприємство - торговий дім «Брати Крахмальнікова» - перша кондитерська фабрика на півдні країни. Кондитерські вироби їх торгового дому не потребували особливої реклами і користувалися заслуженою популярністю не тільки в тодішній Російській імперії: вони завоювали гран-прі на міжнародних промислових виставках в Лондоні і Парижі, відзначалися золотими медалями в Ростові-на-Дону, Москві, Лондоні.

У 1820 р в маленькому провулку Одеси було створено маленьку частку підприємства - першу кондитерську фабрику на півдні країни.

У 1918 р фабрика була націоналізована і стала називатися першою державною кондитерською фабрикою. На прохання робітників в 1922 р нею було присвоєне ім'я Розі Люксембург.

У 1927 р фабрика виробляла 1197 тонн кондитерських виробів і 1157 тонн халви;

1928-1929 р - 2195 тонн кондитерських виробів і 1157 тонн халви;

1929-1930 р - 3748 тонн кондитерських виробів.

У 1935 р був створений єдиний цех по виробництву лікарської продукції, в 1939 р випустили 165 т лікарської продукції.

Перед Великою Вітчизняною Війною фабрика була одним з найбільш великих підприємств країни.

У 1941 р устаткування фабрики було евакуйоване в м.Новосибірськ, де в 1942-1943 роках була побудована і введена в експлуатацію шоколадна фабрика.

Після звільнення Одеси фабрику відновили і в січні 1945 р вона почала

працювати.

1950 р - випуск продукції досяг 12017 тонн.

1958 р - виробничі цехи були розміщені на різних територіях у великих складах.

1959 р - введено в експлуатацію новий шоколадний цех продуктивністю 4,5 тони переробки какао-бобів; працівниками фабрики була спроектована і побудована лінія виробництва желейного мармеладу.

1960 р - в цех борошнистих виробів були введені потоково-механізовані лінії для випічки печива продуктивністю 550 тон і тортів і тістечок продуктивністю 350 тонн в рік.

1969 р - три вироби: печиво "Одеса", цукерки "Золота нива" і "Біла акація" були удостоєні знаку якості.

У червні 1976 р в результаті об'єднання кондитерської фабрики імені Рози Люксембург і одеської харчової фабрики було організовано виробничі об'єднання кондитерської промисловості.

З липня 1992 р підприємство стало орендним з правом випуску.

1993 р - об'єднання приватизували працівники фабрики, а з 1994 р - акціонерне суспільство закритого типу «Одеса».

У 1994 р АТ «Одеса» виробило 18893 тони кондитерських виробів і 17 тон жувальної гумки. Ведуться проектні роботи з споруджування, очищення промислових стоків на головному підприємстві, розроблена конструкторська документація для нових ділянок виробництва.

У 1995 р вироблено 18300 тон кондитерських виробів в широкому асортименті в тій упаковці, що наближена до світового стандарту.

1996 р – в цеху вищих сортів цукерок введена в експлуатацію лінія «Биндлер». Продуктивність лінії 300 кг/год при максимальній швидкості руху 7 форм/хвилину. На сьогодні цех випускає 6 видів цукерок різних форм і 4 види батонів.

Нині ЗАТ «Одесакондитер» – найсучасніше в технічному і технологічному відношеннях підприємство, оснащене автоматизованим

обладнанням з комп'ютеризованим управлінням, яке дозволяє випускати найширшу гаму кондитерських виробів. В даний час ЗАТ «Одесакондитер» випускає більше 250 найменувань кондитерських виробів. Гарантія високої якості – це спадщина традицій, творча фантазія кращих кондитерів, унікальні технологічні секрети, натуральні високоякісні продукти та сучасні пакувальні матеріали.

Повністю автоматизована лінія фірми «Ramisch Klenewefers», «Bosch Group» виробництва Німеччини, призначена для виробництва зтяжного печива і розфасовці в пакети (Зоологічне, Букварик, Веселі ведмежата). Повністю автоматизована лінія фірми «Bindler» виробництва Німеччини, призначена для виробництва цукерок типу «Асорті» і батонів з начинкою (Камілла, Джоконда, Мадонна, Роксолана, Овація, Візаві, Ретро, Маестро, Дика Вишня, Сало в шоколаді). Повністю автоматизована, механізована лінія фірми «Kloeskner Naensel» виробництва Німеччини по виробництву шоколадних цукерок і батонів. Сьогодні на цій лінії випускаються нові види цукерок на основі кураги, на основі нуги і м'якої карамелі, укрупнені цукерки, а також двошарові батони, аналогів яким вкрай мало (Фрутель, Хіт, Формула, Грильяз молочний, Вернісаж).

Сучасна повністю автоматизована лінія фірми «Boehnke Luckau» виробництва Німеччини, MC Automations виробництва Італії. Ця лінія призначена для виробництва оригінальних цукерок типу асорті, преміум класу. Відрізняються від звичайних цукерок своїм незвичайним поєднанням білого і чорного шоколаду, в одній цукерці, а також лінія має можливість випускати цукерки з додаванням цілого лісового горіха (Бонсуар).

Обладнання фірми Imaforni виробництва Італії з виробництва цукрового печива, а також цукрового печива з посипанням Coffee Break, Tea Time. Обладнання фірми Hansa Industrie-Mixer виробництва Німеччини по виробництву зефіру. Комплексне обладнання фірми Caotech виробництва Голландії з виробництва шоколадних мас, що дозволяє отримати шоколад і шоколадну глазур вищої якості, і поліпшити загальні смакові якості

кондитерських виробів.

ЗАТ «Одесакондитер» – підприємство, оснащене автоматизованим обладнанням з комп'ютеризованим управлінням, яке дозволяє випускати широку гаму кондитерських виробів. ЗАТ «Одесакондитер» випускало більше 250 найменувань кондитерських виробів, а саме: карамель, цукерки, шоколад, зефір, мармелад, драже, печиво, крекер, вафлі, і з 2019 року, нажаль, припинило основну операційну діяльність з виробництва кондитерських виробів, а з 2022 року займається послугами надання в оренду та експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

Техніко-економічну характеристику доповнює розрахунок основних фінансово-економічних показників діяльності ЗАТ «Одесакондитер» на початок 2021-2022 років в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства ЗАТ «Одесакондитер»

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	962	2025	1063	110,50
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	-	-	-	-
3. Адміністративні витрати, тис. грн.	7104	5751	-1353	-19,05
4. Витрати на збут, тис. грн.	40	41	1	2,50
5. Валовий прибуток, тис. грн.	962	2025	1063	110,50
6. Повна собівартість реалізованих послуг, тис. грн.	7144	5792	-1352	-18,92
7. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	-	-	-	-
8. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в т.ч.:	-8449	-2560	5889	-69,70
- від основної операційної діяльності	-6182	-3767	2415	-39,07
- від іншої операційної діяльності	-2437	-15	2422	-99,38
- від фінансової діяльності	-	842	842	-
- від іншої діяльності	170	380	210	123,53
12. Податок на прибуток, тис. грн.	-	-	-	-
13. Чистий прибуток, тис. грн.	-8449	-2560	5889	-69,70
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	-	-	-	-
15. Матеріаловіддача, грн.	-	-	-	-
16. Матеріаломісткість продукції, грн.	-	-	-	-

Продовження табл. 2.1

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
17. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	24	24	-	-
18. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	40083,30	84375,00	44291,70	110,50
19. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	3486,0	3292,0	-194,0	-5,57
20. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	145250,00	137166,67	-8083,33	-5,57
21. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис. грн.	57318,0	56728,0	-590	-1,03
22. Фондовіддача, грн.:				
- по послугам	0,017	0,036	0,02	117,32
- по прибутку	-0,108	-0,066	0,042	-38,43
23. Фондорентабельність, %	-14,74	-4,51	10,23	x
24. Середня річна вартість оборотних активів, тис. грн.	14893,0	7430,5	-7462,5	-50,11
25. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,06	0,27	0,21	в 3,5 р
26. Рентабельність послуг**, %	-	-	-	-
27. Рентабельність основної діяльності, %	-11,70	-3,99	7,71	x
28. Середня річна сума дебіторської заборгованості	-	-	-	-
29. Середня річна сума кредиторської заборгованості	28047,50	28850,00	802,50	2,86
30. Коефіцієнти ліквідності балансу				
- коефіцієнт поточної ліквідності	0,20	0,13	-0,07	x
- коефіцієнт швидкої ліквідності	0,19	0,11	-0,08	x
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,19	0,11	-0,08	x

*Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства [51] та методичних підходів розрахунку показників [18]

**Збиткова основна операційна діяльність

З табл. 2.1 видно, що в 2021 та в 2022 роках підприємство не займалося основною операційною діяльністю, тому обсяг реалізації кондитерських виробів у 2021р. та у 2022р. припинився, але дослідження основних техніко-економічних показників ЗАТ «Одесакондитер» в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. дозволяє зробити наступні висновки (табл. 2.1):

– в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. спостерігається збільшення чистого доходу на 1063 тис. грн. або на 110,50%. Адміністративні витрати зменшилися

на 1353 тис. грн. або на 19,05%, що позитивно вплинуло на зміну фінансового результату від основної операційної діяльності в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. Витрати на збут збільшилися на 1 тис.грн. або на 2,50%;

– фінансовий результат до оподаткування у 2022 р. в порівнянні з 2021 р. збільшився на 5889 тис. грн. або на 69,70% за рахунок збільшення фінансового результату від операційної діяльності на 2415 тис. грн. або на 39,07%, а від іншої операційної діяльності збиток зменшився на 2422 тис.грн або на 99,38%, що є позитивним. Також фінансовий результат від іншої діяльності був прибутком, і в 2022 р. збільшився на 210 тис. грн. або 123,53%;

– рентабельність послуг у 2022 р. як і в 2021 р. не має значення, а рентабельність основної діяльності у 2022 р. в порівнянні з 2021 р. збільшилася на 7,71% пунктів. Такі зміни показників позитивно характеризують основну операційну діяльність підприємства в 2022 р. в порівнянні з 2021 р.;

- в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. спостерігається покращення використання ресурсів підприємства для здійснення операційної діяльності: основних засобів – відбулося збільшення фондівідачі по прибутку на 38,43%; оборотних активів підприємства – коефіцієнт оборотності оборотних коштів збільшився на 0,21 або в 3,5 рази; трудових ресурсів – збільшення продуктивності праці одного працюючого на 44291,70 грн. або 110,50%;

- дослідження показників ліквідності балансу підприємства показало, що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, за період, що аналізується, та рівень ліквідності погіршився, про що свідчить зменшення коефіцієнтів: поточної ліквідності – на 7% пункти, швидкої ліквідності – на 8% пунктів, абсолютної ліквідності – на 8% пунктів;

- середня річна сума кредиторської заборгованості у 2022 р. в порівнянні з 2021 р. перевищує дебіторську, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства. Середня сума дебіторської заборгованості підприємства не має значення, у зв'язку з припиненням виробництва продукції. Кредиторська заборгованість підприємства збільшилась у 2022 р. порівняно з 2021 р. на 2,86% або на 802,50 тис.грн.

Проведене дослідження зміни основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства ЗАТ «Одесакондитер» у 2022 р. в порівнянні з 2021 р. показує негативну тенденцію зміни більшості показників, що характеризують його діяльність.

2.2. Загальний аналіз фінансового стану підприємства

Фінансовий аналіз діяльності ЗАТ «Одесакондитер» виконано на основі методичних підходів, які наведені в наступних джерелах [18, 48-50] на підставі форм фінансової звітності підприємства [51].

Загальний аналіз фінансового стану підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюємо на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис. грн.: - попереднього року	32303	21102	-34,67
- звітнього року	21102	17401	-17,54

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.2 видно, що на кінець попереднього року порівняно з початком валюта балансу зменшилась на 34,67%, також на кінець звітнього року порівняно з початком валюта балансу зменшилась на 17,54%. Це свідчить про скорочення підприємством його діяльності.

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу проводимо більш поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	962	2025	2,1
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	-8449	-2560	0,3
3. Валюта балансу, тис.грн.:			
- на початок року	32303	21102	0,65
- на кінець року	21102	17401	0,82
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис.грн.	26702,5	19251,5	0,72

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.3 видно, що зменшення середньорічного значення валюти балансу в звітному році порівняно з попереднім в 0,72 рази супроводжувалося збільшенням чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2,1 рази та зменшенням фінансового результату (збитку) до оподаткування в 0,3 рази, що свідчить про позитивні зміни в валюті балансу та розширенні підприємством його діяльності.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюємо за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	21102	17401	-3701	-17,54
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	11971	11671	-300	-2,5
- в % до активів		56,73	67,07	10,34	x
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	9131	5730	-3401	-37,25
- в % до активів		43,27	32,93	-10,34	x
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	780	781	1	0,13
- в % до активів		3,7	4,49	0,79	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷1155	-	-	-	-
- в % до активів		-	-	-	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	8351	4949	-3402	-40,74
- в % до активів		39,57	28,44	-11,13	x

Продовження табл. 2.4

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	x
– у тому числі витрати майбутніх періодів, тис. грн.	1170	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	x
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис.грн.	1200	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	x

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.4 видно, що активи підприємства в звітному році порівняно з попереднім зменшилися на 3701 тис. грн або 17,54%. Це відбулося за рахунок зменшення оборотних активів та необоротних активів на 3401 тис. грн або 37,25% та 300 тис. грн або 2,5% відповідно. В структурі активів попереднього року найбільшу питому вагу займали необоротні активи – 56,73%, питома вага оборотних активів склала 43,27%. В звітному році відбулися наступні зміни в структурі активів підприємства: зменшилася питома вага оборотних активів, та відповідно збільшилася питома вага необоротних активів на 10,34% п.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюємо за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітнього року	на кінець звітнього року	на початок звітнього року	на кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітнього року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	9131	5730	100	100	-3401	x	-37,25	100
– запаси	1100, 1110	780	781	8,54	13,63	1	5,09	0,13	-0,03
– дебіторська заборгованість	1120÷ ÷1155	-	-	-	-	-	-	-	-
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	8351	4949	91,46	86,37	-3402	-5,09	-40,74	100,03
– інші оборотні активи	1170, 1190	-	-	-	-	-	-	-	-

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.5 видно, що на кінець звітнього року порівняно з початком оборотні активи підприємства зменшилися на 3401 тис. грн або 37,25%, це відбулося за рахунок зменшення грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 3402 тис. грн або 40,74%, також відбулося збільшення запасів на 1 тис. грн або 0,13%. В структурі оборотних активів на початок звітнього року найбільшу питому вагу займали грошові кошти та поточні фінансові інвестиції – 91,46%, частка запасів склала 8,54%. На кінець звітнього року відбулись наступні зміни в структурі оборотних активів: збільшилася питома вага запасів і відповідно зменшилася питома вага грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 5,09% п.

Аналіз структури розміщення оборотних активів підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюємо на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної

фінансової звітності» за допомогою табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз структури розміщення оборотних активів підприємства*

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому числі:	780	8,54	781	13,63	1	0,13	5,09
– виробничі запаси*	780	8,54	781	13,63	1	0,13	5,09
– незавершене виробництво*	-	-	-	-	-	-	-
– поточні біологічні активи	-	-	-	-	-	-	-
– витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
2. Сфера обігу в тому числі:	8351	91,46	4949	86,37	-3402	-40,74	-5,09
– готова продукція*	-	-	-	-	-	-	-
– грошові кошти	8351	91,46	4949	86,37	-3402	-40,74	-5,09
– дебіторська заборгованість	-	-	-	-	-	-	-
– товари*	-	-	-	-	-	-	-
– інші**	-	-	-	-	-	-	-
Всього оборотний капітал	9131	100	5730	100	-3401	-37,25	-

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.6 видно, що оборотний капітал підприємства в звітному році порівняно з попереднім зменшився на 3401 тис. грн або 37,25%, це відбулося за рахунок зменшення грошових коштів на 3402 тис. грн або 40,74%. У звітному році відбулися наступні зміни в структурі оборотного капіталу: збільшується питома вага капіталу, розміщеного в сфері виробництва і відповідно зменшується питома вага капіталу, розміщеного в сфері обігу на 5,09% п.

Аналіз використання оборотних активів підприємства та його окремих елементів здійснюємо на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз використання оборотних активів*

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	962	2025	1063	110,5
2. Середньорічні залишки оборотних активів, * тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195	14893	7430,5	-7462,5	-50,11
2.1. Запаси*	Ф № 1 р.1100,1110	1409,5	780,5	-629	-44,63
2.2. Кошти в розрахунках*	Ф № 1 р.1125÷1155	-	-	-	-
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції*	Ф № 1 р.1160, 1165	13483,5	6650	-6833,5	-50,68
2.4. Інші оборотні активи*	Ф № 1 р.1170, 1190	-	-	-	-
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	-	-
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	2,672	5,625	2,953	110,52
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	41,369	20,640	-20,729	-50,11
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	8262	7125	-1137	-13,76
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	0,065	0,273	0,208	в 3,2 р.
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	15,481	3,669	-11,812	-76,3
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	5574	1321	-4253	-76,3
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	528	139	-389	-73,67
9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	-	-	-	-
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	5046	1182	-3864	-76,58
9.4. В інших оборотних активах	р.2.4 : р.4	-	-	-	-
10. Економія (надлишок) оборотних активів, тис. грн.	абс. відхилення по р.9 · р.5 за звітний рік	х	-87781,92	х	х
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	р.6 - р.10 за звітний рік	х	94906,92	х	х

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.7 видно, що ефективність використання оборотних коштів в звітному році в порівнянні з попереднім покращилось, про що свідчить збільшення коефіцієнту оборотності на 0,208 обороту, зменшення коефіцієнту завантаженості на 11,812 та скорочення тривалості одного обороту на 4253 дні. Це призвело до економії оборотних коштів у сумі 87781,92 тис. грн. якщо оборотні кошти використовувалися б на рівні попереднього року, то величина кредиторської заборгованості склала б 94906,92 тис. грн.

В зв'язку з тим, що підприємство за досліджуваний період не мало дебіторської заборгованості, то аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості та аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення не проводиться.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюємо за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	21102	17401	-3701	-17,54
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495	-23575 -111,72	-26135 -150,19	-2560 38,47	10,86 х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495 – 1095	-35546 -	-37806 -	-2260 -	6,36 х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1595	- -	- -	- -	- х
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1500÷1515	- -	- -	- -	- х
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1520, 1525	- -	- -	- -	- х
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн – в % до усіх джерел	1695	44677 211,72	43536 250,19	-1141 38,47	-2,55 х

3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600, 1610	-	-	-	-
		-	-	-	x
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600	-	-	-	-
		-	-	-	x
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605, 1615÷1645	29071	28629	-442	-1,52
		137,76	164,53	26,77	x
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	15606	14907	-699	-4,48
		73,96	85,66	11,7	x
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690	-	-	-	-
		-	-	-	x
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн. – в % до усіх джерел	1700	-	-	-	-
		-	-	-	x

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.8 видно, що в звітному році порівняно з попереднім джерела формування активів зменшилися на 3701 тис. грн або 17,54%, це відбулося за рахунок зменшення поточних зобов'язань на 1141 тис. грн або 2,55% та збільшення від'ємного значення власного капіталу на 2560 тис. грн або 10,86%. Як і в попередньому році, так і в звітному, джерела формування активів формувались за рахунок поточних зобов'язань та забезпечень та від'ємної величини власного капіталу.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюємо за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	-23575	-26135	-2560	10,86
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1400	10893	10893	0	0
		-46,21	-41,68	4,53	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн. – в % до власного капіталу	1405	-	-	-	-
		-	-	-	x
3. Додатковий капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1410	62916	62916	0	0
		-266,88	-240,74	26,14	x
4. Резервний капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1415	6239	6239	0	0
		-26,46	-23,87	2,59	x
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн. – в % до власного капіталу	1420	-103623	-106183	-2560	2,47
		439,55	406,29	-33,26	x
7. Неоплачений капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1425	-	-	-	-
		-	-	-	x
8. Вилучений капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1430	-	-	-	-
		-	-	-	x

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.9 видно, що в звітному році порівняно з попереднім відбулось збільшення від'ємного значення власного капіталу на 2560 тис. грн або 10,86%, це відбулось за рахунок збільшення непокритого збитку на 2560 тис. грн або 2,47%, величина зареєстрованого, додаткового та резервного капіталу залишилася незмінною. Такі зміни негативно характеризують діяльність підприємства. Як в попередньому так і в звітному році власний капітал формувався за рахунок непокритого збитку, зареєстрованого капіталу, резервного та додаткового капіталу.

Аналіз динаміки рентабельності підприємства здійснюємо за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства*

Показники	Код рядка / Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф. № 2, р. 2350 (2355)	-8449	-2560	5889
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн.*, в тому числі:	Ф. № 1, р. 1300	26702,5	19251,5	-7451
2.1. Основного капіталу*	Ф. № 1, р. 1095	11809,5	11821	11,5
2.2. Оборотного капіталу*	Ф. № 1, р. 1195	14893	7430,5	-7462,5
а) в тому числі – власного оборотного капіталу*	Ф. № 1, р. 1495 – р. 1095	-31160	-36676	-5516
3. Рентабельність капіталу, %	1 / 2 * 100%	-31,64	-13,3	18,34
4. Рентабельність основного капіталу, %	1 / 2.1 * 100%	-71,54	-21,66	49,88
5. Рентабельність оборотного капіталу, %	1 / 2.2 * 100%	-56,73	-34,45	22,28
6. Рентабельність власного оборотного капіталу**, %	1 / 2.2а) * 100%	-	-	-

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.10 видно, що показники рентабельності капіталу продовж двох років мають від'ємне значення, що пов'язано з тим, що підприємство за результатами діяльності отримувало непокритий збиток. А позитивним є зменшення від'ємного значення показників рентабельності капіталу: всього капіталу – на 18,34% п., основного капіталу – на 49,88% п., оборотного капіталу – на 22,28% п. Це переважно пов'язано зі зменшенням чистого збитку на 5889 тис. грн та зміною середньорічного значення відповідної величини капіталу: зменшення всього капіталу та оборотного капіталу на 7451 тис. грн та 7462,5 тис. грн відповідно, та збільшенням основного капіталу на 11,5 тис. грн. В зв'язку з тим, що підприємство не мало власного оборотного капіталу, його рентабельність не розраховується. Це негативно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюємо за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷1690	29071	28629	100	100	-442	x	-1,52	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1605, 1615	8262	7125	28,42	24,89	-1137	-3,53	-13,76	257,24
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками**:	1610, 1620÷1645	20809	21504	71,58	75,11	695	3,53	3,34	-157,24
– за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	1620	4927	5004	16,95	17,48	77	0,53	1,56	-17,42
– у т.ч. з податку на прибуток	1621	-	-	-	-	-	-	-	-
– зі страхування	1625	1261	1965	4,34	6,86	704	2,52	55,83	-159,28
– з оплати праці	1630	814	703	2,8	2,46	-111	-0,34	-13,64	25,11
– за одержаними авансами	1635	4059	4084	13,96	14,26	25	0,3	0,62	-5,65
– за розрахунками з учасниками	1640	9748	9748	33,53	34,05	-	0,52	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1645	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	-	-	-	-	-	-	-	-

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.11 видно, що в звітному році порівняно з попереднім величиною кредиторської заборгованості зменшилась на 442 тис. грн або 1,52%, це відбулося за рахунок зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 1137 тис. грн або 13,76% та збільшення кредиторської заборгованості за розрахунками на 695 тис. грн або 3,34%. В структурі кредиторської заборгованості як на початок звітного року так і на кінець

найбільшу питому вагу займала кредиторська заборгованість за розрахунками 71,58% та 75,11% відповідно. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на початок звітнього року мала питому вагу 28,42%, а на кінець звітнього року – 24,89%.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства виконуємо на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства на кінець звітнього року

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	-	7125	-	7125
2. За розрахунками*:	-	21504	-	21504
– з бюджетом,	-	5004	-	5004
– у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-
– за виданими авансами	-	-	-	-
– зі страхування	-	1965	-	1965
– з оплати праці	-	703	-	703
– за одержаними (отриманими) авансами	-	4084	-	4084
– за розрахунками з учасниками	-	9748	-	9748
– із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-
3. Інші види заборгованості	-	-	-	-
Всього	-	28629	-	28629

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.12 видно, що впродовж досліджуваного періоду підприємство не мало дебіторської заборгованості, тому кредиторська заборгованість за усіма показниками перевищує дебіторську. Загальна сума перевищення складає 28629 тис. грн.

2.3. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності ЗАТ «Одесакондитер» здійснюємо на основі методичних підходів, які наведені в наступних джерелах [18, 48-50] на підставі форм фінансової звітності підприємства [51] за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюємо за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками*

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітного року
1. Власний капітал (1495)	-15126	-23575	-26135
2. Необоротні активи (1095)	11648	11971	11671
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	-26774	-35546	-37806
4. Короткострокові кредити банків (1600)	-	-	-
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	-26774	-35546	-37806
6. Запаси (1100)	2039	780	781
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (ряд. 3 – ряд 6))	-28813	-36326	-38587
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	-28813	-36326	-38587
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	6829	8262	7125
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	кризова	кризова	кризова

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [18,48-50]

З табл. 2.13 видно, що фінансова ситуація на підприємстві протягом досліджуваного періоду (двох років) є кризова, тому що підприємству не вистачило власних оборотних коштів для придбання запасів.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками здійснюємо за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	1495	-0,47	-1,12	-1,5	більше 0,5
	1900				
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)	1595+1695+ +1700	-3,14	-1,9	-1,67	менше 1,0
	1495				
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	1495 – 1095 або 1095 + 1695 – 1095 або 1195-1695	-26774	-35546	-37806	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	1495 – 1095	1,77	1,51	1,45	0,4...0,6
	1495				
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (K_3)	1495 – 1095	-1,3	-3,89	-6,6	0,1
	1195+1200				

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [18,48-50]

З табл. 2.14 видно, що коефіцієнт автономії впродовж двох років не відповідає нормативному значенню та має негативне значення, що пов'язане з відсутністю власного капіталу підприємства, і свідчить про його повну залежність від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів не відповідає нормативному значенню і свідчить про перевищення залучених коштів над власними. Підприємство на має власних оборотних коштів впродовж досліджуваного періоду, та ця нестача збільшується на кінець звітнього року. Коефіцієнт маневреності власного

капіталу та коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами не відповідають нормативним значенням, що викликано відсутністю власного капіталу та власного оборотного капіталу відповідно. Таким чином аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками дозволяє зробити висновок про нестійкість підприємства на ринку та потребує негайних заходів щодо стабілізації фінансової ситуації.

Аналіз ліквідності балансу здійснюємо за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітного року*

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	8351	4949	P_1 – Найбільш Термінові зобов'язання (1605+1615+1660+1690+1700)	44677	43536	-36326	-38587
A_2 –Активи, які можна реалізувати швидко (1120+1155+1190)	-	-	P_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	-	-	-	-
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+1200)	780	781	P_3 – Довгострокові пасиви (1500+1520)	-	-	780	781
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	11971	11671	P_4 - Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	-23575	-26135	35546	37806
<i>Баланс</i>	21102	17401	<i>Баланс</i>	21102	17401	-	-

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [18,48-50]

З табл. 2.15 видно, що як на початок так і на кінець звітного року баланс підприємства не є ліквідним, тому що не виконуються усі рівності:

$$A_1 < П_1$$

$$A_2 = П_2$$

$$A_3 > П_3$$

$$A_4 > П_4$$

Тобто не виконуються 1, 2 та 4 нерівність.

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюємо за даними форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (або за табл. 2.15) за допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками*

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	
а	б	в	1	2	3	3-2
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	$\frac{1195+1200}{1695}$	= 2,0	0,44	0,20	0,13	-0,07
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	$\frac{1195+1200-1100-1110}{1695}$	1,0	0,39	0,19	0,11	-0,08
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{1160+1165}{1695}$	> 0,2 [0,25... 0,35]	0,39	0,19	0,11	-0,08

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [18,48-50]

З табл. 2.16 видно, що всі коефіцієнти ліквідності підприємства впродовж двох років не відповідають нормативним значенням, що негативно характеризує діяльність підприємства та свідчить про неспроможність підприємства сплатити свої короткострокові зобов'язання.

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства здійснюємо за допомогою форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові

результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Оцінку ймовірності банкрутства підприємства за двох факторною моделлю Альтмана здійснюємо за допомогою формули 2.1 на основі джерел [48,50].

$$Z = -0,3877 - 1,0736 \cdot K_{\text{пл}} + 0,579 \frac{\text{ПК}}{\text{П}} \quad (2.1)$$

де Z – показник ймовірності банкрутства

$K_{\text{пл}}$ – коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)

ПК – позиковий капітал (ф. №1, 1595+1695+1700)

П – сума пасивів (ф. №1, р. 1900)

$$Z_{\text{попер}} = -0,3877 - 1,0736 \cdot 0,2 + 0,579 \cdot 44677 / 21102 = 0,6235$$

$$Z_{\text{зв}} = -0,3877 - 1,0736 \cdot 0,13 + 0,579 \cdot 43536 / 17401 = 0,9213$$

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

Як в звітному, так і в попередньому році значення $Z > 0$, що свідчить про високу ймовірність банкрутства. В звітному році відбувається збільшення показника, що також свідчить про високу ймовірність банкрутства.

Оцінку ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта здійснюємо за допомогою формули 2.2.

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D, \quad (2.2)$$

де

Цільові показники	Порядок розрахунку	Алгоритм розрахунку
A	$\frac{\text{Робочий капітал}}{\text{Загальна вартість активів}}$;	$\frac{\text{р. 1195} + \text{1200 ф.№1}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$
B	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків та відсотків}}{\text{Загальна вартість активів}}$;	$\frac{\text{р.2290 (2295) ф.№2}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$
C	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків}}{\text{Короткострокова заборгованість}}$;	$\frac{\text{р.2290 (2295) ф.№2}}{\text{р. 1695 ф.№1}}$
D	$\frac{\text{Обсяг продажу}}{\text{Загальна вартість активів}}$.	$\frac{\text{р.2000 ф.№2}}{\text{р. 1300 ф.№1}}$

$$Z_{\text{попер}} = 1,03 \cdot 0,43 + 3,07 \cdot (-0,4) + 0,66 \cdot (-0,19) + 0,4 \cdot 0,05 = -0,8905$$

$$Z_{\text{зв}} = 1,03 \cdot 0,33 + 3,07 \cdot (-0,15) + 0,66 \cdot (-0,06) + 0,4 \cdot 0,12 = -0,1122$$

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

Як в звітному, так і в попередньому році значення показника $Z < 0,862$, що свідчить про те, що підприємство може бути віднесене до категорії потенційних банкрутів. Але в звітному році відбувається збільшення показника, що свідчить про покращення ситуації на підприємстві.

Оцінку ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюємо за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл.2.17.

Таблиця 2.17 – Система показників Бівера

Показники	Алгоритм розрахунку	Рекомендовані значення показників				
		Попередній рік	Звітний рік	Група I – стійкий фінансовий	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1. Коефіцієнт Бівера	$\frac{p.(2350-2515) \text{ ф. №2}}{p. (1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}$	-0,2	-0,07	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	см. табл. 2.21	0,2	0,13	$\leq 3,2$	$\leq 2,0$	$\leq 1,0$
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	см. табл. 2.15	-31,64	-13,3	6-8	4	-22
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{p. (1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}{p. 1900 \text{ ф. №1}}$	2,12	2,5	$\leq 0,37$	$\leq 0,50$	$\leq 0,80$
5. Коефіцієнт покриття активів власними оборотними коштами	$\frac{p.(1495 - 1095) \text{ ф. №1}}{p. 1300 \text{ ф. №1}}$	-1,68	-2,17	0,4	$\leq 0,30$	$= 0,06$

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [48-50]

З табл. 2.17 видно, що більшість показників для визначення ймовірного банкрутства за системою Бівера відноситься до 3 групи – за рік до банкрутства, що свідчить про те, що підприємству необхідно вживати заходів для стабілізації його фінансового стану.

Висновки до другого розділу

В другому розділі кваліфікаційної роботи магістра був проведений фінансово-економічний аналіз діяльності ЗАТ «Одесакондитер», який показав:

1. Дослідження зміни основних техніко-економічних показників за 2021-2022 роки свідчить про те, що:

– в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. спостерігається покращення використання ресурсів підприємства для здійснення операційної діяльності: основних засобів – відбулося збільшення фондовідачі по прибутку на 38,43%; оборотних активів підприємства – коефіцієнт оборотності оборотних коштів збільшився на 0,21 або в 3,5 рази; трудових ресурсів – збільшення продуктивності праці одного працюючого на 44291,70 грн. або 110,50%;

- дослідження показників ліквідності балансу підприємства показало, що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, за період, що аналізується, та рівень ліквідності погіршився, про що свідчить зменшення коефіцієнтів: поточної ліквідності – на 7% пункти, швидкої ліквідності – на 8% пунктів, абсолютної ліквідності – на 8% пунктів;

- середня річна сума кредиторської заборгованості у 2022 р. в порівнянні з 2021 р. перевищує дебіторську, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства. Середня сума дебіторської заборгованості підприємства не має значення, у зв'язку з припиненням виробництва продукції. Кредиторська заборгованість підприємства зменшилась у 2022 р. порівняно з 2021 р. на 4,23% або на 1946,5 тис. грн.

2. Аналіз фінансового стану підприємства: на кінець попереднього року порівняно з початком валюта балансу зменшилась на 34,67%, також на кінець звітнього року порівняно з початком валюта балансу зменшилась на 17,54%. Це

свідчить про скорочення підприємством його діяльності. Зменшення середньорічного значення валюти балансу в звітному році порівняно з попереднім в 0,72 рази супроводжувалося збільшенням чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2,1 рази та зменшенням фінансового результату (збитку) до оподаткування в 0,3 рази, що свідчить про позитивні зміни в валюті балансу та розширенні підприємством його діяльності.

3. Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками показав, що коефіцієнт автономії впродовж двох років не відповідає нормативному значенню та має негативне значення, що пов'язане з відсутністю власного капіталу підприємства, і свідчить про його повну залежність від зовнішніх джерел фінансування; коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів не відповідає нормативному значенню і свідчить про перевищення залучених коштів над власними. Підприємство на має власних оборотних коштів впродовж досліджуваного періоду, та ця нестача збільшується на кінець звітного року. Аналіз ймовірності банкрутства показав, що підприємство може бути віднесене до категорії потенційних банкрутів, що свідчить про те, що підприємству необхідно вживати заходів для стабілізації його фінансового стану.

4. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які відображені у другому розділі кваліфікаційної роботи, були апробовані та доповідались на науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених і здобувачів, а саме на «Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених і здобувачів «Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств» (27-28.04.2023 р., м. Дніпро), та опубліковані у збірнику тез [17].

3. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»

3.1. Організація обліку на підприємстві

Облікова політика ЗАТ «Одесакондитер» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Метою підприємства є дотримання єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності.

При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій і подій застосовують норми відповідних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України. За відсутності необхідних норм у вітчизняних П(С)БО застосовуються аналогічні норми системи міжнародних стандартів фінансової звітності МСБО – МСФЗ на підставі того, що національні стандарти не можуть суперечити міжнародним.

Застосовується план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій і організацій. З метою забезпечення необхідної деталізації обліково-економічної інформації з дозволу головного бухгалтера вводиться додаткова система субрахунків.

Облік витрат підприємства ведеться на рахунках класу 9 «Витрати діяльності», для обліку господарських операцій ЗАТ «Одесакондитер» не використовує рахунки класу 8 «Витрати за елементами».

Бухгалтерський облік ведеться з використанням комп'ютерних програм: MEDOC IS та власно розроблену програму Access (рис. 3.1).

Перед складанням річної фінансової звітності проводиться інвентаризація активів та зобов'язань підприємства станом на 1 грудня поточного року. Проводиться 1 раз на місяць раптова ревізія каси. Для проведення інвентаризації створена постійно діюча комісія.

Рис. 3.1 – Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку, яка використовується у ЗАТ «Одесакондитер»*

*Складено на основі джерела [51]

Працівники відділу бухгалтерії застосовують для обробки інформації наступні програми: MSWord, MSExcel. У програмі MSWord в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують інформацію від інших підрозділів, керівництва та державних служб. У програмі MSExcel складаються різноманітні таблиці для подальших обчислень, дозволяє вирішувати завдання і тому є поширеною програмою в усіх підрозділах ЗАТ «Одесакондитер».

Таким чином, відділ бухгалтерії працює згладжено завдяки новим автоматизованим технологіям, програмним забезпеченням та кваліфікованими працівниками відділу.

Організація бухгалтерського обліку у ЗАТ «Одесакондитер» наведено на рис. 3.2.

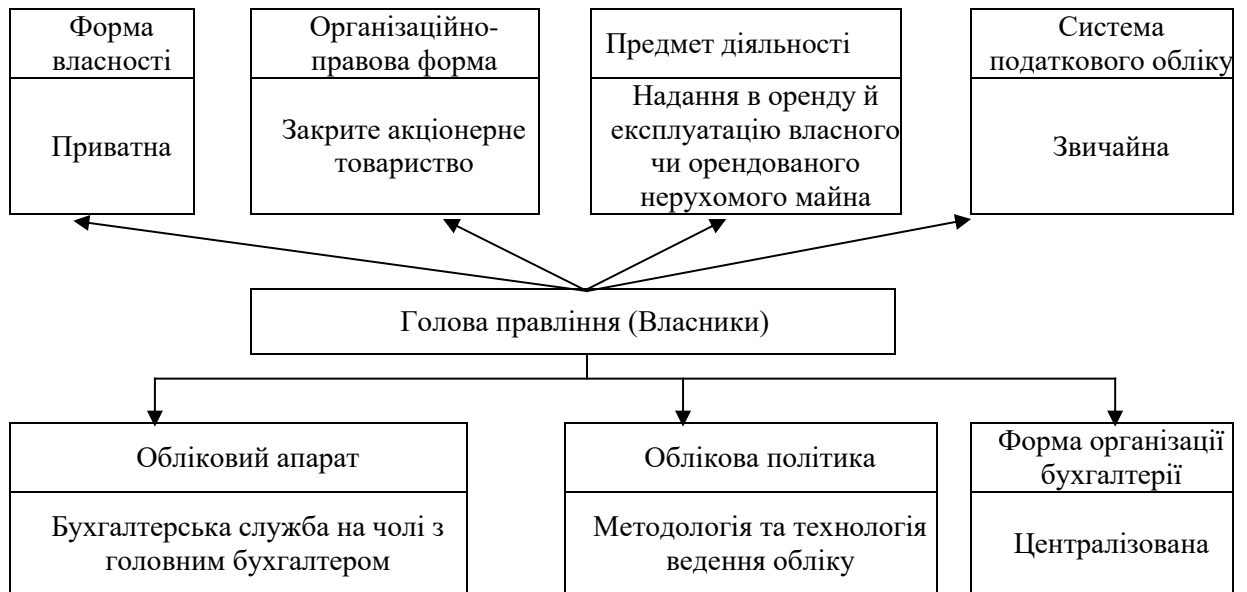

Рис. 3.2 – Організація бухгалтерського обліку у ЗАТ «Одесакондитер»*

*Складено на основі джерела [51]

Більша частина завдань, покладених на відділ бухгалтерії вирішується на більш якісному рівні та з використанням меншого часу завдяки комп'ютерним технологіям та інтегрованих на ньому програм.

Установлена межа суттєвості для [51]:

- окремих об'єктів обліку, що належать до активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства, – 5% підсумку від активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;
- окремих видів доходів і витрат – 2% чистого прибутку (збитку) підприємства;
- проведення переоцінки або зменшення корисності об'єктів основних засобів – відхилення залишкової вартості від їхньої справедливої вартості у розмірі 10 % такого відхилення;
- визначення подібних активів – різниця між справедливою вартістю об'єктів обміну не повинна перевищувати 10 %;
- статей фінансової звітності – 500 грн.

При перерахуванні доходів, витрат і грошових коштів, виражених в іноземній валюті, середньозважений валютний курс не застосовується.

Величина резерву сумнівних боргів на створюється, також не створюється резерв забезпечення на виплату відпусток працівникам підприємства.

Резервування коштів на додаткове пенсійне забезпечення, реструктуризацію, виконання зобов'язань за обтяженими контрагентами не провадиться.

Контроль за виконанням наказу про облікову політику покладається на фінансового директора та головного бухгалтера підприємства ЗАТ «Одесакондитер». Підставою для запису в регістрах бухгалтерського обліку у ЗАТ «Одесакондитер» є первинні документи, що фіксують факт здійснення господарської операції, а також розрахунки бухгалтерії та бухгалтерські довідки, підготовлені, оформлені і засвідчені у порядку, встановленому нормативними актами, обліковою політикою, наказами Генерального директора, розпорядження уповноважених ним осіб.

Підставою для формування даних податкового обліку є: первинні облікові документи (включаючи бухгалтерські довідки); аналітичні документи бухгалтерського обліку.

Система бухгалтерського обліку у ЗАТ «Одесакондитер» складається з:

- ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності;
- виконання розрахунків;
- збір статистичних даних;
- розробку планів.

Бухгалтерський облік охоплює усю сукупність господарської та фінансової діяльності підприємства.

Головною задачею бухгалтерського обліку на підприємстві являється як одержання точної та достовірної інформації про господарчі процеси в результатах діяльності підприємства, так і для використання кредиторами, податковими, фінансовими та банківськими органами та іншими зацікавленими юридичними та фізичними особами. Обов'язки працівників бухгалтерського відділу у ЗАТ «Одесакондитер» представлені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Склад та розподілення обов’язків фінансово-економічного відділу у ЗАО «Одесакондитер»*

Посада	Скорочений зміст службових обов’язків
Головний бухгалтер	Загальне керування обліком та звітністю. Організовує контроль та ревізію. Перевіряє та підписує первинну та річну бухгалтерську документацію. Веде облік валових витрат та валових доходів підприємства. Облік розрахунків з постачальниками послуг. Облік валютних операцій та розрахунків по податкам та платежам.
Бухгалтер	Веде облік матеріалів на підприємстві. Складає оборотні відомості за матеріальними рахунками 20,90 та ін. Веде облік за рахунками 10, 11, 12,13, 15, 22. Нараховує амортизацію нематеріальних активів. Веде облік розрахунків з покупцями. Веде облік за рахунками 361. Веде облік матеріалів за субрахунками рахунку 20. Веде облік грошових коштів за рахунками 301,311,333.
Бухгалтер з заробітної плати та розрахунків	Складає розрахунково-платіжні відомості на оплату праці. Складає зведені відомості обліку праці та заробітної платні. Оформляє звітність до органів соціального страхування. Складає довідки про суми нарахованої заробітної плати. Веде облік розрахунків з поставниками та підрядниками. Складає та оброблює відомості по рахункам 63,372. Приймає готівкові грошові кошти і оформлює касові документи. Веде облік на рахунку 30. Приймає і видає готівку, веде касову книгу, складає реєстри депонованих сум, складає звіт по касі.

*Складено на основі джерела [51]

Основними завданнями бухгалтерського відділу у ЗАТ «Одесакондитер» полягають у: здійсненні необхідних розрахунків, на основі яких вносить пропозиції керівництву підприємства щодо розподілу наявних фінансових ресурсів між виробничими підрозділами і функціональними службами; розробка поточних й оперативних фінансових планів та інших планових фінансових документів, пошук резервів збільшення прибутку та інших фінансових ресурсів для забезпечення потреб підприємства в коштах на фінансування виробництва, капітальних вкладень, соціальних потреб; здійснення контролю за виконанням показників фінансового плану підрозділами і підприємством загалом, а також контролю за використанням фінансових ресурсів на непродуктивні витрати; оперативний контроль за надходженням грошових коштів від реалізації продукції (робіт, послуг), своєчасним розв’язанням претензій у сфері розрахунків з постачальниками і споживачами; забезпечення роботи щодо виконання фінансових зобов’язань підприємства перед бюджетом, своєчасне внесення податків та інших (неподаткових) платежів перед небюджетними фондами, банками,

постачальниками, робітниками та службовцями; комплексний аналіз господарської діяльності підприємства та його структурних підрозділів з метою виявлення причин невиконання планів.

Дослідження показало, що у ЗАТ «Одесакондитер» бухгалтерський облік ведеться відповідно до нормативних та законодавчих актів та повністю автоматизовано, що дає можливість повністю звільнитися від помилок (перенесення даних одного облікового реєстра в інший), оскільки при автоматизованому обліку ведеться лише один обліковий реєстр, всі інші формуються автоматично і ризик помилки при переносі даних між реєстрами відсутнє.

3.2. Фінансовий облік доходів діяльності підприємства

Облік діяльності на підприємстві ЗАТ «Одесакондитер» ведеться згідно чинного законодавства, інструкціям, нормативно-правовим актам органів державної влади і місцевого самоврядування, матеріалам фінансових та податкових органів з організації бухгалтерського обліку та складання звітності, а також інших документів, які регулюють господарсько-фінансову діяльність товариства. Підприємство ЗАТ «Одесакондитер» з 2019 року припинило основну операційну діяльність з виробництва кондитерських виробів, а з 2022 року займається послугами надання в оренду та експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна [51].

Діяльність по КВЕД: основна: 68.20 – Надання в оренду та експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна [51].

Проаналізувавши Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) підприємства ЗАТ «Одесакондитер» за 2022 рік маємо такі показники: [51]

– чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт) – 2025 тис. грн;

– валовий прибуток (збиток) – 2025 тис. грн.;

– інші доходи – 380 тис. грн.;

- фінансовий результат до оподаткування – 2560 тис. грн;
- чистий збиток – 2560 тис. грн.

Доход від надання послуг у 2022 р. в ЗАТ «Одесакондитер» від надходжень від орендних платежів за використання основних засобів підприємства – 2025,0 тис.грн [51].

До складу інших операційних доходів в ЗАТ «Одесакондитер» включаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зокрема: дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття тощо. Доход від іншої операційної діяльності підприємство не мало за результатами 2022 р. Проаналізувавши Форму №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» ЗАТ «Одесакондитер» за 2022 рік, інші доходи склали 380 тис. грн. за рахунок отримання інших доходів від реалізації валюти [51].

Облік доходів діяльності в ЗАТ «Одесакондитер» ведеться автоматизовано. Для визначення фінансового результату діяльності ЗАТ «Одесакондитер» порівнюють доходи звітного періоду і витрати, пов'язані з одержанням цих доходів. Для обліку результатів діяльності в ЗАТ «Одесакондитер» використовують рахунок 79 «Фінансові результати», який використовується для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства.

Рахунок 79 «Фінансові результати» містить такі субрахунки: 791 «Фінансові результати операційної діяльності», 792 «Результат фінансових операцій», 793 «Результат іншої звичайної діяльності». На рахунок 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» списується сальдо рахунку 79 «Фінансові результати» при його закритті.

Кореспонденція рахунків з обліку списання доходів на фінансові

результати представлена в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Кореспонденція рахунків з обліку фінансових результатів за Формою №2 в ЗАТ «Одесакондитер» *

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума тис.грн	
	Дебет	Кредит	2021 р.	2022р.
1. Віднесено на результат операційної діяльності доходи:				
– доходи від надання послуг	703	791	962	2025
2. Віднесено на фінансовий результат іншої діяльності:				
– інші доходи	742	793	170	380

*Складено на основі форм фінансової звітності підприємства [51]

Облік нерозподіленого прибутку або непокритих збитків ЗАТ«Одесакондитер» поточного і минулих років ведеться на рахунку 44 (табл.3.3).

Таблиця 3.3 – Кореспонденція рахунків по рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» за Формою №2 в ЗАТ «Одесакондитер»*

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, тис.грн.
	Дебет	Кредит	
1. Списано фінансовий результат (чистий збуток)	442	79	2560,0

*Складено на основі форм фінансової звітності підприємства [51]

У формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» рядок 1420, форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід», форма № 5«Примітки до річної фінансової звітності» – розшифровка доходів діяльності підприємства відображається результат обліку доходів та формування фінансових результатів діяльності в ЗАТ «Одесакондитер» (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Відображення доходів та формування фінансових результатів у фінансових формах звітності в ЗАТ «Одесакондитер» у 2021-2022 р.*

Форма звітності	Код рядку	Назва рядку	Сума, тис. грн.2021р	Сума, тис. грн.2022р
Форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»	2000	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	962,0	2025,0
	2090	Валовий прибуток	962,0	2025,0
	2120	Інші операційні доходи	–	–
	2195	Фінансові результати від операційної діяльності (збиток)	8619,0	3782,0
	2240	Інші доходи	170,0	380,0
	2295	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (збиток)	8449,0	2560,0
	2355	Чистий фінансовий результат (збиток)	8449,0	2560,0
Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності» Розділ 5 «Доходи і витрати»	490-492	Інші операційні доходи	–	–
	570-630	Інші доходи	170,0	380,0

*Складено на основі форм фінансової звітності підприємства [51]

3.3. Фінансовий аналіз доходів та формування фінансових результатів

Фінансовий аналіз доходів діяльності ЗАТ «Одесакондитер» виконано на основі методичних підходів, які наведені в наступних джерелах [18, 48-50] на підставі форм фінансової звітності підприємства [51].

Аналіз доходів підприємства від усіх видів його діяльності спрямований на оцінку їх складу, структури та динаміки. Для вирішення цих завдань складається аналітична табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Аналіз динаміки та структури доходів підприємства*

Показники	Код рядка ф. №2	Попередній рік.		Звітний рік		Відхилення	
		Сума тис.грн.	Структура%	Сума тис.грн.	Структура%	Сума тис.грн. гр.4-гр.2	%пунктів гр.5-гр.3
А	1	2	3	4	5	6	7
Операційна діяльність							
1.Чистий дохід від надання послуг	2000	962	84,98	2025	62,37	1063	-22,61
2.Інші операційні доходи	2120	-	-	-	-	-	-

Показники	Код рядка ф. №2	Попередній рік.		Звітний рік		Відхилення	
		Сума тис.грн.	Структура%	Сума тис.грн.	Структура%	Сума тис.грн. гр.4-гр.2	%пунктів гр.5-гр.3
А	1	2	3	4	5	6	7
Операційна діяльність							
Всього доходи операційної діяльності (р.1+р.2)	х	962	84,98	2025	62,37	1063	-22,61
Інвестиційна, фінансова та інша діяльність							
3.Дохід від участі в капіталі	2200	-	-	-	-	-	-
4.Інші фінансові доходи	2220	-	-	842	25,93	842	25,93
5.Інші доходи	2240	170	15,02	380	11,70	210	-3,32
Всього доходів (р.3+р.4+р.5)	х	170	15,02	1222	37,63	1052	22,61
Разом по підприємству	х	1132	100,0	3247	100,0	2115	х

*Складено на основі форм фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [18,48-50]

З табл. 3.5 видно, що найбільшу частку в доходах підприємства складає операційна діяльність. В складі операційної діяльності виділяється дохід від надання послуг, що становить 84,98% усіх доходів підприємства в попередньому році та 62,37% усіх доходів в звітному році.

Інвестиційна, фінансова та інша діяльність підприємства представлені іншими доходами діяльності підприємства.

Аналіз формування та динаміки результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводимо на підставі даних форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Аналіз доходів формування фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	962	2025	1063	110,5
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	-	-	-	-

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				абс.	%
3. Валовий прибуток	2000-2050= =2090	962	2025	1063	110,5
4. Адміністративні витрати	2130	7104	5751	-1353	-19,05
5. Витрати на збут	2150	40	41	1	2,5
6. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130- 2150	-6182	-3767	2415	-39,07

*Складено на основі форм фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [18,48-50]

З табл. 3.6 видно, що фінансовий результат від основної операційної діяльності був збитком, який зменшився в звітному розі порівняно з попереднім на 2415 тис. грн або 39,07%. Це відбулося за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) більшими темпами (110,5%), а також зменшення адміністративних витрат на 1353 тис. грн або 19,05%.

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводимо за даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності за допомогою табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності*

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Операційна курсова різниця	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Реалізація інших необоротних активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Штрафи, пені, неустойки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Інші операційні доходи і витрати, в т.ч.:	-	2437	-2437	100	-	15	-15	100	2422	-99,38
– відрахування до резерву сумнівних боргів	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
– непродуктивні витрати і втрати	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	-	2437	-2437	100	-	15	-15	100	2422	-99,38

*Складено на основі форм фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [18,48-50]

З табл. 3.7 видно, що фінансовий результат від іншої операційної діяльності був збитком, який в звітному році порівняно з попереднім зменшився на 2422 тис. грн або 99,38%, що позитивно характеризує діяльність підприємства. Це відбулося за рахунок зменшення збитку від інших операційних доходів та витрат на 2422 тис. грн або 99,38%.

В зв'язку з тим, що підприємство за досліджуваний період не здійснювало інвестиційну та фінансову діяльність, то її аналіз не проводиться.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності проводимо за даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності за допомогою табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності*

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Реалізація фінансових інвестицій	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Реалізація необоротних активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Реалізація майнових комплексів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Не операційна курсова різниця	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Безоплатно одержані активи	-	x	-	-	-	x	-	-	-	-
6. Списання необоротних активів	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
7. Інші доходи і витрати	170	-	170	100	380	-	380	100	210	123,53
Всього фінансовий результат від іншої діяльності	170	-	170	100	380	-	380	100	210	123,53

*Складено на основі форм фінансової звітності підприємства [51] та методичних підходів, наведених у джерелах [18,48-50]

З табл. 3.8 видно, що фінансовий результат від іншої діяльності був прибутком, і в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 210 тис. грн або 123,53%, це відбулося за рахунок збільшення інших доходів і витрат на 210 тис. грн або 123,53%. Це позитивно характеризує діяльність підприємства.

Висновки до третього розділу

Проведене дослідження у даному розділі кваліфікаційної роботи показало:

1. Облікова політика ЗАТ «Одесакондитер» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. В ЗАТ «Одесакондитер» бухгалтерський облік ведеться відповідно до нормативних та законодавчих

актів та повністю автоматизовано, що дає можливість повністю звільнитися від помилок (перенесення даних одного облікового реєстра в інший), оскільки при автоматизованому обліку ведеться лише один обліковий реєстр, всі інші формуються автоматично і ризик помилки при переносі даних між реєстрами відсутнє.

2. Розглянуто особливості фінансового обліку доходів діяльності в ЗАТ «Одесакондитер», їх документальний облік та відображення у фінансовій звітності ЗАТ «Одесакондитер», наведена кореспонденція рахунків 79 та 44.

3. Аналіз доходів та формування фінансових результатів діяльності ЗАТ «Одесакондитер» в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. за допомогою даних форм №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» у другому розділі роботи показав:

– найбільшу частку в доходах підприємства складає операційна діяльність. В складі операційної діяльності виділяється дохід від надання послуг, що становить 84,98% усіх доходів підприємства в попередньому році та 62,37% усіх доходів в звітному році. Інвестиційна, фінансова та інша діяльність підприємства представлені іншими доходами діяльності підприємства;

– за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) більшими темпами (110,5%), а також зменшення адміністративних витрат на 1353 тис. грн або 19,05%, фінансовий результат від основної операційної діяльності був збитковим, який зменшився в звітному році порівняно з попереднім на 2415 тис. грн або 39,07%;

– як що дослідити формування фінансових результатів діяльності, то можна зробити наступні висновки: фінансовий результат до оподаткування був збитком, який зменшився в 2022 році порівняно з 2021 роком на 5889 тис. грн або 69,7%, це відбулося за рахунок збільшення прибутку від надання послуг на 2415 тис. грн або 39,07%, зменшення збитку від інвестиційної та фінансової та іншої діяльності на 842 тис. грн та 210 тис. грн або 123,53% відповідно. Позитивний вплив здійснило збільшення прибутку від операційної діяльності

та від іншої операційної діяльності на 4837 тис. грн або 56,12% та 2422 або 99,38% відповідно;

– фінансовий результат від іншої операційної діяльності був збитком, який в звітному році порівняно з попереднім зменшився на 2422 тис. грн або 99,38%, що позитивно характеризує діяльність підприємства. Це відбулося за рахунок зменшення збитку від інших операційних доходів та витрат на 2422 тис. грн або 99,38%.

4. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які відображені у кваліфікаційній роботі, були апробовані та доповідались:

– на науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених і здобувачів, а саме на «Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених і здобувачів «Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств» (27-28.04.2023 р., м. Дніпро), та опубліковані у збірнику тез [17];

– на науковому колоквіуму «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки», який проводився 28 листопада 2024 року в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету (Додаток Б).

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результатом виконання кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та фінансового аналізу доходів діяльності підприємства відповідно до законодавчих та нормативних актів, сучасних наукових досліджень та публікацій практичної спрямованості, а також пошук шляхів їх вдосконалення в сучасних умовах функціонування підприємства (на прикладі ЗАТ «Одесакондитер»). Отримані результати на основі виконання поставлених завдань дозволяють зробити висновки:

1. Дослідження підходів до визначення сутності та класифікації, теоретичних питань з фінансового і податкового обліку доходів діяльності підприємства, їх у першому розділі кваліфікаційної роботи показало:

1.1. Аналіз наукових праць вчених дозволив дослідити їх погляди на визначення сутності та класифікації доходів діяльності підприємства, що підтверджує про існування багато підходів до формування доходів та їх визначення. Так, згідно нормативних документів та законодавчих актів:

– НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», доходи – «це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)»;

– Податковий кодекс України ідентифікує поняття «дохід із джерелом його походження з України» як «будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, зокрема, від будь-яких видів діяльності на території України (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземним роботодавцям), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні».

1.2. Дослідження показало, що проаналізувавши різні підходи науковців і дефініцій, можемо зробити висновок, що дохід підприємства – це результат (віддача) функціонування капіталу та його видів діяльності у

вигляді отримання економічних вигід. Кінцевою метою діяльності кожного підприємства є отримання прибутку, джерелом якого виступають різні види доходів.

1.3. Дослідження підтвердило, що для формування достовірної суми прибутку необхідним є правильне відображення цих доходів в обліку та звітності. Система бухгалтерського обліку за доходами в сучасних підприємствах не може повноцінно існувати без належного їхнього нормативно-правового забезпечення. В даному розділі наведено особливості фінансового обліку доходів за видами діяльності, кореспонденція та характеристика рахунків та субрахунків, особливості податкового обліку доходів діяльності підприємства відповідно до Податкового кодексу України, а саме оподаткування доходів ПДВ.

2. В другому розділі кваліфікаційної роботи магістра був проведений фінансово-економічний аналіз діяльності ЗАТ «Одесакондитер», який показав:

– в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. спостерігається покращення використання ресурсів підприємства для здійснення операційної діяльності: основних засобів – відбулося збільшення фондівідачі по прибутку на 38,43%; оборотних активів підприємства – коефіцієнт оборотності оборотних коштів збільшився на 0,21 або в 3,5 рази; трудових ресурсів – збільшення продуктивності праці одного працюючого на 44291,70 грн. або 110,50%;

– середня річна сума кредиторської заборгованості у 2022 р. в порівнянні з 2021 р. перевищує дебіторську, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства. Середня сума дебіторської заборгованості підприємства не має значення, у зв'язку з припиненням виробництва продукції. Кредиторська заборгованість підприємства зменшилась у 2022 р. порівняно з 2021 р. на 4,23% або на 1946,5 тис. грн.

– аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками показав, що коефіцієнт автономії впродовж двох років не відповідає нормативному значенню та має негативне значення, що пов'язане з відсутністю власного капіталу підприємства, і свідчить про його повну залежність від

зовнішніх джерел фінансування; коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів не відповідає нормативному значенню і свідчить про перевищення залучених коштів над власними;

– підприємство на має власних оборотних коштів впродовж досліджуваного періоду, та ця нестача збільшується на кінець звітного року. Аналіз ймовірності банкрутства показав, що підприємство може бути віднесене до категорії потенційних банкрутів, що свідчить про те, що підприємству необхідно вживати заходів для стабілізації його фінансового стану.

– дослідження показників ліквідності балансу підприємства показало, що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, за період, що аналізується, та рівень ліквідності погіршився, про що свідчить зменшення коефіцієнтів: поточної ліквідності – на 7% пункти, швидкої ліквідності – на 8% пунктів, абсолютної ліквідності – на 8% пунктів.

3. Проведене дослідження особливостей організації бухгалтерського обліку, фінансового обліку та аналізу діяльності підприємства показало:

3.1. В ЗАТ «Одесакондитер» бухгалтерський облік ведеться відповідно до нормативних та законодавчих актів та повністю автоматизовано, що дає можливість повністю звільнитися від помилок (перенесення даних одного облікового реєстра в інший), оскільки при автоматизованому обліку ведеться лише один обліковий реєстр, всі інші формуються автоматично і ризик помилки при переносі даних між реєстрами відсутнє. Облікова політика ЗАТ «Одесакондитер» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

3.2. Організація і методологія ведення бухгалтерського обліку доходів діяльності ЗАТ «Одесакондитер» і відображення їх у фінансовій звітності у 2022 році відповідає Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку та іншим нормативним і законодавчим актам. Фінансова звітність ЗАТ «Одесакондитер» складена відповідно до вимог Національних нормативів

(стандартів) бухгалтерського обліку і інших нормативно-правових актів України. В п. 3.2 роботи сформована кореспонденція рахунків з обліку доходів та їх списання на фінансові результати діяльності підприємства і відображення у фінансовій звітності підприємства за 2020-2022 роки.

3.3. Для підвищення ефективності всіх видів діяльності ЗАТ «Одесакондитер», покращення фінансового стану та ліквідності балансу, ведення бухгалтерського обліку доходів пропонується застосування на підприємстві управлінського обліку й використання такого його інструменту як система бюджетування (див. Додаток А). Система бюджетування майбутніх господарських операцій підприємства та результатів його діяльності необхідна для ефективного поточного планування доходів, витрат та формування фінансових результатів діяльності підприємства. Застосування процесу бюджетування ЗАТ «Одесакондитер» зможе покращити результативність та ефективної майбутньої діяльності підприємства і збільшити її доходи.

3.4. Аналіз доходів та їх впливу на формування фінансових результатів діяльності ЗАТ «Одесакондитер» в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. з використанням комплексного методичного підходу був проведений в п.3.3 кваліфікаційної роботи за допомогою даних форм №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності», який показав:

– найбільшу частку в доходах підприємства складає операційна діяльність. В складі операційної діяльності виділяється дохід від надання послуг, що становить 84,98% усіх доходів підприємства в попередньому році та 62,37% усіх доходів в звітному році. Інвестиційна, фінансова та інша діяльність підприємства представлені іншими доходами діяльності підприємства;

– за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) більшими темпами (110,5%), а також зменшення адміністративних витрат на 1353 тис. грн або 19,05%, фінансовий результат від основної операційної діяльності був збитковим, який зменшився в звітному році порівняно з попереднім на 2415 тис. грн або 39,07%;

– як що дослідити формування фінансових результатів діяльності, то можна зробити наступні висновки: фінансовий результат до оподаткування був збитком, який зменшився в 2022 році порівняно з 2021 роком на 5889 тис. грн або 69,7%, це відбулося за рахунок збільшення прибутку від надання послуг на 2415 тис. грн або 39,07%, зменшення збитку від інвестиційної та фінансової та іншої діяльності на 842 тис. грн та 210 тис. грн або 123,53% відповідно. Позитивний вплив здійснило збільшення прибутку від операційної діяльності та від іншої операційної діяльності на 4837 тис. грн або 56,12% та 2422 або 99,38% відповідно;

– фінансовий результат від іншої операційної діяльності був збитком, який в звітному році порівняно з попереднім зменшився на 2422 тис. грн або 99,38%, що позитивно характеризує діяльність підприємства. Це відбулося за рахунок зменшення збитку від інших операційних доходів та витрат на 2422 тис. грн або 99,38%.

3.5. На нашу думку для ефективного управління доходами та підвищенням результативності діяльності ЗАТ «Одесакондитер» і збільшення його фінансових результатів, не тільки необхідно проводити їх фінансовий аналіз та таким комплексним підходом, але й факторний аналіз формування фінансових результатів з використанням адитивної моделі: для оцінки їх впливу на результат, розуміння їх співвідношення та впливу на їх зміну для підвищення ефективності діяльності підприємства, виявлення негативних факторів та їх усунення, посилення впливу позитивних факторів та їх підвищення.

4. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які відображені у кваліфікаційній роботі, були апробовані та доповідались:

– на науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених і здобувачів, а саме на «Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених і здобувачів «Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств» (27-28.04.2023 р., м. Дніпро), та опубліковані у збірнику тез [17];

– на науковому колоквіуму «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки», який проводився 28 листопада 2024 року в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету (Додаток Б).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік: підруч. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480 с.
2. Бухгалтерський облік : навч. посібник / Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко та ін. Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016.392 с.
3. Гуріна Н.В. Економічна сутність доходів та їх класифікація: проблеми і шляхи вирішення // Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 12. Частина 1. 2015. С. 203-205.
4. Кононова О.Є. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник. Дніпро: ДВНЗ ПДАБА. Вена.: Premier Publishing s.r.o. Vienna. 2018. 102 с.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджений наказом Міністерства фінансів України, від 07.02.2013р. №73 (зі змінами). URL: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13 (дата звернення 27.11.2024р.).
6. Податковий кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення 27.11.2024р.).
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 (зі змінами). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99 (дата звернення 27.11.2024р.).
8. Пославська Л. І. Облік доходів за сферами відповідальності у будівництві [Текст] // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка». 2016. Том 24. № 2. С. 114-122.
9. Сідун В.А., Пономарьова Ю.В. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ, Центр навчальної літератури, 2003. 436 с.
10. Інструкція позастосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку

активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291 (зі змінами). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення 28.11.2024р.).

11. Подолянчук О.А. Облік доходів сільськогосподарських підприємств: дисертація канд. екон. наук: Київ, 2009. 286 с.

12. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Київ, видавництво «Центр учбової літератури», 2013. 688 с.

13. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник 2-е видання, перероблене і доповнене. Київ, видавництво «Центр учбової літератури», 2016. 424 с.

14. Гарасим П.М., Журавель Г.П. Фінансовий, управлінський та податковий облік: навч. посібник. Тернопіль: 2003. 522 с.

15. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення 01.12.2024р.).

16. Карпенко О.В. Управлінський облік: навч. посібник. Київ: ЦУЛ 2012. 296 с.

17. Галушкіна А.А., Кучеренко О.В. Особливості аналізу доходів діяльності підприємств харчової промисловості в сучасних умовах // Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств: Збірник тез всеукраїнської науково практичної інтернет-конференції молодих вчених та здобувачів (27-28 квітня 2023 р. м. Дніпро). Дніпро. 2023. С. 85-87.

18. Антонюк О.П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз (практикум): навчальний посібник. [3-ге видання, виправлене і доповнене]. Львів: «Магнолія 2006», 2015. 326 с.

19. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник. 3-тє вид. К: Знання, 2008. 487 с.

20. Купріна Н.М., Терепенчук В.В. Факторний аналіз фінансових результатів від звичайної діяльності промислового підприємства. Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. Дніпропетровськ, 2010. Вип. 266, Т.1. С. 25-36.
21. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», затверджений Верховною Радою України від 16.07.1999р. № 996-XIV (зі змінами). URL: (дата звернення 27.11.2024р.)
22. Скоробогатова Н.Є. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Київ: Політехніка, 2017. 248 с.
23. Шило В.П., Ільїна С.Б. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2010. 536 с.
24. Наказ «Про затвердження типових форм первинного обліку», затверджений Міністерством Статистики України №352 від 29.12.95 р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 28.11.2024).
25. Міжнародні стандарти фінансової звітності: Збірник стандартів МСФЗ. К.: Центр учбової літератури, 2020. 632 с.
26. Лапшов Є. Бухгалтерський облік основних засобів на підприємствах: навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2019. 292 с.
27. Давидюк О. М., Ткаченко О. В. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2018. 155 с.
28. Петрук Н.В., Чумаченко О.Г., Магомедова Л.В. Основи фінансового обліку: навчальний посібник. Київ: Знання, 2019. 128 с.
29. Головань Ю. О., Козловська О. О., Зайченко О. А. Бухгалтерський облік і звітність: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2020. 232 с.
30. Горкун Л. А. Фінансовий облік та звітність. Київ: Знання, 2018. 320с.
31. Панченко О. В., Дубініна О. М. Бухгалтерський облік. Київ: Атіка, 2019. 432 с.
32. Литвинова Г. В., Шиманська Н. О. Бухгалтерський облік: теорія і практика. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 384 с.

33. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.
34. Овсійчук О.В. Проблеми організації обліку фінансових результатів діяльності підприємства. Управління розвитком. 2013. № 15. С. 142-144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_15_64.
35. Парамонов П.Ф. Менеджмент: навчальний посібник. Київ: КубГАУ, 2015. [2-е вид.]. 173 с.
36. Прохар Н.В., Ночовна Ю.О. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 257 с.
37. Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 254 с.
38. Калініна О.М., Каширіна О.В., Післігіна С.В. Теоретичні основи управлінського обліку на підприємстві. Економіка та управління підприємствами. 2012. № 1. С. 47-58.
39. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: ЦУЛ, 2008. 392 с.
40. Косова Т.Д., Сіменко І.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 440 с.
41. Голов С.Ф. Управлінський облік: навчальний підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 400 с.
42. Черниш С.С. Економічний аналіз: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 310 с.
43. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 792 с.
44. Гринів Б.В. Економічний аналіз торгівельної діяльності. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 392 с.
45. Охотнік С.І., Свічкач Н.М. Управлінський облік. Дніпро: Акцент ПП, 2023. 512 с.

46. Воронська О.О. Податки в Україні: від теорії до практики, навчальний курс, 4-е видання. Дніпро: Акцент ПП, 2021. 464 с.

47. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 288 с.

48. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти ступеню «Магістр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Облік і аудит» денної та заочної форми навчання / Укл. канд. екон. наук, доцент Т.М. Ступницька, канд. екон. наук, доцент О.П. Антонюк, доктор екон. наук, професор Н.М. Купріна. Одеса: ОНТУ, 2023. 43 с.

49. Ступницька Т.М. Конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз з КР» Ч.1: для спец. 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освіт.-проф. програми «Облік і аудит» ден. та заоч. форми навчання ступінь вищ. освіти «Магістр» / Т. М. Ступницька; Каф. обліку та аудиту. Одеса: ОНТУ, 2024. 57 с.

50. Ступницька Т.М. Конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз з КР» Ч.2: для спец. 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освіт.-проф. програми «Облік і аудит» ден. та заоч. форми навчання ступінь вищ. освіти «Магістр» / Т. М. Ступницька; Каф. обліку та аудиту. Одеса: ОНТУ, 2024. 77 с.

51. Фінансова звітність ЗАТ «Одесакондитер» URL: <https://opendatabot.ua/c/32833927> (дата звернення 02.12.2024).

52. Купріна Н.М. Забезпечення конкурентоспроможності харчової промисловості України: теорія і практика: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», Одеса. 2019. 304 с.

53. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: Підручник. Київ: КНТЕУ, 2014. 536 с.

54. Нападовська Л.В. Управлінський облік : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.]. К. : Книга, 2004. 544 с.

55. Прохар Н.В., Ночовна Ю.О. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики : монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 257 с.

56. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ. 2016. 302 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/19240/1/Fin%20analiz%20Verstka.pdf> (дата звернення 02.12.2024).

ДОДАТОК Б

Апробація досліджень кваліфікаційної роботи магістра на науковому колоквиумі

Витяг

з протоколу № 6
засідання кафедри обліку та аудиту
від 28 квітня 2024 р.

Голова засідання кафедри: завідувач кафедри обліку та аудиту проф. Немченко В.В.

БУЛИ ПРИСУТНІМИ: проф. Купріна Н.М., проф., Мельник Ю.М., доценти: Антонюк О.П., Ощепков О.П., Ступницька Т.М., Тарасова О.В., Васьковська К.О., Баранюк Х.О., ас. Гребейникова Н.А.

СЛУХАЛИ: Про результати наукового колоквиуму «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності»; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки», який проводився 28 листопада 2024 року о 11.00 в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити результати наукового «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності»; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління

діяльністю суб'єктів національної економіки» з напряму наукової школи кафедри Обліку та аудиту «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів», який проводився 28.11.2024 р.

2. Надати апробацію наукових досліджень докторанту, аспірантам, а також здобувачам вищої освіти СВО «Магістр» та СВО «Бакалавр» в рамках дослідження за темами КРМ і КРБ, що виконуються відповідно до затверджених тем на підставі наказів ОНТУ, та, які підготували доповіді та виступали на науковому колоквиуму 28.11.2024 р., а саме:

2.31. Здобувачці СВО «Магістр», спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» Кучеренко О.В., тема доповіді «ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ НЕЮ», наукові керівники – д.е.н., проф. Купріна Н.М., к.е.н., доц. Антонюк О.П.

Зав. кафедри
обліку та аудиту

/ПІДПИСАНО/

Валерій НЕМЧЕНКО

Секретар

/ПІДПИСАНО/

Людмила ГОЛОВАЧЕНКО